

En ny Stockholmsanda – för jobb och utveckling!

- slutrapport från Jobbkommissionen för Stockholm

Vi vill att Stockholm gör en kraftsamling för att skapa en ny Stockholmsanda. Genom att förena kompetens, kreativitet, kultur, kommunikation, kapital och klimat går det att skapa en god konkurrenskraft.

Vi ska utveckla en politik som skapar jobb i Stockholm som utgår från att det är en storstad som ska utvecklas. Det är inte jobben i Borlänge, Olofström eller Edsbyn som Stockholm konkurrerar med – det är lokaliseringen till Berlin, London eller Paris som utgör alternativet, liksom Köpenhamn – i de fall Stockholm konkurrerar om placeringen av en verksamhet måste man vara bättre än dessa lokaliseringar.

Innehållsförteckning

	Sidan
Inledning	3
Sammanfattning	5
Ett Stockholm i arbete	6
Läget	7
Möjligheter	22
Hinder	33
Förväntningar	47
Bilaga: Intervjuade personer etc.	61

Inledning

I Stockholm går det att uppleva storstadens hektiska tempo. Det går att färdas genom glesbefolkade jordbruksområden. Det finns en unik skärgård med kobbar och skär, som erbjuder något av det vackraste som går att uppleva. Det finns brusande trafikleder och jättelika stormarknader som erbjuder det mesta. Det finns små specialiserade butiker och det går att beställa kaffe i alla de former på något av de många kaféerna. På 25 år har Stockholm blivit en restaurangernas stad – här går att äta libanesiskt, lika väl som italienskt och asiatiskt från världsdelen alla länder. Det är ett resultat av att Stockholm blivit mångkulturellt med alla de tillgångar det inneburit. Här finns institutionsteatrar och levande fria teatrar. Stockholm har blivit en huvudstad med internationell lyskraft. Det finns en växtkraft att ta vara på.

Men Stockholm har även problem. Det behövs fler bostäder för alla människor som vill bo i regionen. Det saknas hållbara lösningar på växande trafikproblem, oavsett om det gäller de dagliga pendlingarna till och från arbetet eller längre resor. Klyftan växer mellan olika delar av regionen. Underhållet är eftersatt och det är skräpigt på många platser. Inte minst trätorna mellan politiker från olika läger, mellan olika kommuner i regionen, mellan näringslivets företrädare och politiker hindrar regionens utveckling.

Vårt uppdrag har sitt ursprung i den finanskris som med stor kraft har slagit mot den globala produktionen. Det har varit att se vilka möjligheter det finns att skapa arbetstillfällen i Stockholm¹. Vi ska så konkret som möjligt beskriva situationen i länet, vilka möjligheter som finns att skapa jobb, hindren för detta samt vilka förväntningar som finns på arbetarrörelsen.

Vår arbetsmetod har varit att föra samtal med ett stort antal företrädare för små och stora företag, fackliga och andra organisationer samt myndigheter och kulturinstitutioner.

Sammanlagt har vi haft ett 100-tal värdefulla kontakter, inspel i de diskussioner som vi fört om hur jobben ska kunna skapas i Stockholm. Vilka vi pratat med finns förtecknat i slutet av den här rapporten. Därutöver har vi deltagit i ett stort antal möten av olika slag och fört samtal om arbetet.

Vi vill med vårt bidrag stärka socialdemokratins förändrande kraft. I samtal med Jacob Wallenberg sa han att ”Socialdemokratien är idag en konservativ kraft”. Vi påstår inte att han har fel – men vi vill bidra till att han kommer att få fel!

Dessutom har samtal förts i fokusgrupper, bestående av ungdomar, studerande, arbetslösa, företagare och anställda inom olika företag.

En idérapport var färdig i slutet på april 2009 och den presenterades i samband med ett seminarium den 28 maj 2009. I seminariet medverkade en panel på sex personer (vilka det var framgår i slutet på rapporten) och omkring 70 personer deltog i seminariet. Ett sammandrag finns att tillgå på www.socialdemokraterna.se.

¹ Med Stockholm menas i denna rapport Stockholms stad och övriga kommuner i Stockholms län

I denna slutrapport har vi byggt under våra resonemang med fakta och argument, konkretiserat våra tankar.

Vi hoppas att vi har lämnat ett konstruktivt bidrag till det vi valt att kalla ”en ny Stockholmsanda”.

Slutresultatet hoppas vi ska bidra till en inspirerande debatt!

Stockholm den 30 juni 2009

Göran Johnsson, ordförande

Carin Jämtin

Sylvia Lindgren

Teres Lindberg

Lars Bryntesson

Carina Moberg

Inger Ros

Tomas Rudin

Bengt Harju

Elisabeth Brandt Ygeman

Lars-Olof Pettersson, sekreterare

Sammanfattning

Det behövs en ny Stockholmsanda. Det behövs mer av samverkan mellan olika kommuner, landstinget, näringslivet och fackliga organisationer. I stället för att bevaka sina revir kan man tillsammans utträtta betydligt mer till gagn för Stockholms utveckling.

Stockholm kan bli dubbelt så stort. Det finns goda möjligheter för Stockholm att växa, vara den tillväxtmotor som Sverige så väl behöver. För 50 år sedan bodde det 1,5 miljoner invånare i Stockholm. Om 50 år kan det bo 3 miljoner i regionen.

Samtidigt kan Stockholm bli dubbelt så grönt. Med det menar vi att satsningar på kollektivtrafik, bränslesnåla bilar och energieffektivare byggnader kan bidra till mindre klimatpåverkande utsläpp. Men också att det i Stockholm kan utvecklas miljöteknikföretag som kan vara med och lösa många av våra återstående miljöproblem.

Stockholm kan bli en kunskapshuvudstad. Genom att satsa på kompetensutveckling i livets olika skeden bidrar vi till tillväxt och möjligheter för invånarna att få jobb och försörjningsmöjligheter. Det handlar om en medveten satsning på hög kvalitet på utbildningen från början och genom hela utbildningssystemet. Det ska finnas generösa möjligheter för vuxna att kunna byta spår och satsa på ett nytt yrkesliv.

Stockholm kan vara en kulturmetropol. Vi behöver kulturen som människor och för ett fungerande samhälle. Men kulturen kan också bli en faktor för att attrahera företag att lokalisera sin verksamhet till regionen eller att utgöra dragningskraft för besökare. Vi kan vara med och tävla om stora evenemang, idrott av världsklass och internationella kongresser.

Stockholm kan bli attraktivare för sina invånare. Det behöver städas ordentligt i staden. Gamla, såväl som unga, ska inte behöva känna rädsla för att bli utsatta för våld, stöld eller annan brottslighet. Vi kan göra olika fritidsaktiviteter bli mer lättillgängliga. Genom att bygga fler idrottsplatser i bostadsområdena kan spontanidrotten stärkas.

Stockholm borde vara en magnet för besökare. En medveten satsning på hotell, restauranger, möjligheten att ta vara på den erkänt skickliga förmågan att organisera stora arrangemang och vara den självklara platsen som alla skolelever ska besöka under sin skoltid.

Stockholm behöver effektivare kommunikationer. Det behövs såväl en utbyggd kollektivtrafik som en utbyggd förbifart för biltrafiken. Det krävs djärva satsningar på klimatvänliga lösningar. Men kommunikation förekommer även i den virtuella världen. Vi ska ha de bästa möjligheterna till bredbandsuppkopplingar och bjuda på öppna nätverk i alla offentliga miljöer.

I Stockholm ska såväl människor som företag växa. Här ska finnas utrymme för alla och envar. Här ska klyftorna minska och mångfalden stärkas. Det ska finnas en Stockholmsanda till gagn för oss alla.

Ett Stockholm i arbete

Ingen ska behöva vara arbetslös i Stockholm. Det är utgångspunkten för vårt arbete. Vi vill att alla ska kunna delta i arbetslivet efter förmåga. Vi menar att förutsättningarna är goda för Stockholm att ge alla människor möjlighet till en egen försörjning.

Stockholm är tillväxtmotorn i Sverige. Det är här förutsättningarna finns att konkurrera med andra storstäder i Europa och övriga världen om lokaliseringar. Det är inget nollsummespel. Antingen blir det etableringar som bidrar till tillväxten eller också hamnar de utanför landets gränser.

Vi vill bidra till ett växande Stockholm. Vi menar att Stockholm har förutsättningar att växa, utan att få växtvärk. Stockholm ska växa på ett hållbart sätt. Vi ska ta vara på miljön, göra Stockholm grönare, se till att ny teknik bidrar till mindre energianvändning och att kollektivtrafik i större utsträckning ersätter privatbilism.

Vi vill att både människor och företag ska växa. Det är både goda villkor för företagare och ett rikt liv för människorna som är målet för vårt arbete.

Vi vet att ett jämlikare Stockholm blir ett bättre samhälle. När klyftorna växer, ökar motsättningarna. Det leder till att barn växer upp under helt olika förutsättningar. Vi får i ökad utsträckning ett vi- och dom-samhälle. Det betyder att vi inte tar vara på hela den potential som finns i Stockholm.

Vi tycker att det görs för lite för att hävda Stockholm som en huvudstadsregion. Stockholm är en angelägenhet för hela landet. Det som är bra för Stockholm är bra för landet.

Vi tror på en ny Stockholmsanda. Samverkan mellan politik, näringsliv och fackliga organisationer, mellan olika kommuner och landstinget, kan göra Stockholm blir en än starkare utvecklingskraft.

Vi ser möjligheter för Stockholm att hävda sig i den globala konkurrensen. Det är som en huvudstad, jämbördig med andra globala storstäder, som Stockholm ska vara etablerad.

Vi vill att Stockholm ska bli en region i arbete, genom en målmedveten politik är det en möjlighet, inte en utopi.

Läget

Befolkning

Befolkningen i Stockholm har vuxit kraftigt under senare år. På 40 år har befolkningen ökat från knappt 1,5 miljoner invånare till strax under 2 miljoner. Det är en kraftfull utveckling och av diagrammet nedan framgår det att den stora befolkningsökningen skett under de senaste 20 åren, trots att det var under 1970-talet som den stora bostadsutbyggnaden skedde under miljonprogrammets år.

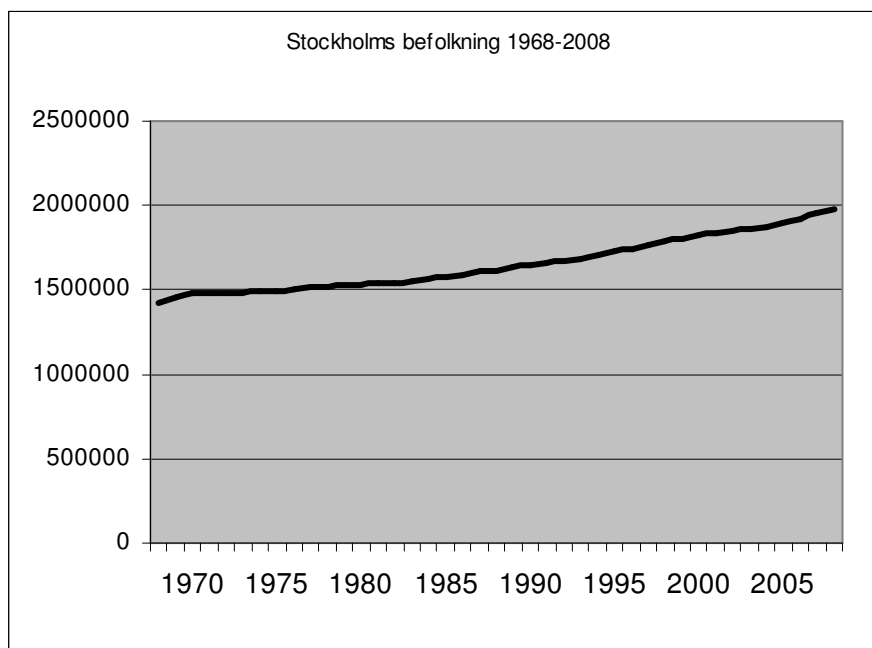
”Breda arbetsmarknader, livsstil, social interaktion, mångfald, autenticitet, identitet och platskvalitet är faktorer som påverkar kreativa människors val av bostadsort.”
Richard Florida i *Den kreativa klassens framväxt*

Under 1970-talet var det i länets kranskommuner som befolkningen växte, men under det senaste decenniet har även stadens befolkning vuxit kraftigt. Den snabba befolkningsökningen visar Stockholms attraktionskraft. Den visar också att det är möjligt att öka antalet invånare. Det borde vara möjligt att göra Stockholm ännu större, en storstad i världsklass, en region med ett brett utbud av tjänster som är till för unga och gamla, för barnfamiljer och ensamstående.

Enligt den senaste prognosen från Regionplane- och Trafikkontoret kommer Stockholms befolkning att växa med 22 700 personer per år under de närmaste tio åren och man räknar med att Stockholm kommer att bestå av nästan 2,2 miljoner invånare år 2017.

En stor del av befolkningsökningen har gällt personer i pensionsåldern, dvs. 65 år och äldre. Det är en befolkningsgrupp som dessutom kommer att växa, vilket ställer ökade krav på den omsorg som ska ta hand om de äldre. I befolkningsprognosen för 2017 kommer det att bli omkring 80 000 fler som uppnått pensionsålder, medan antalet barn och ungdomar växer med 47 000 personer under samma tid. I förvärvsaktiv ålder ökar befolkningen med omkring 100 000 personer och de kommer att utgöra nästan 60 procent av befolkningen.

Under en längre tid har andelen ensamstående ökat i Stockholm. I Sverige som helhet bor var tredje vuxen i ett ensamhushåll, jämfört med bara sex procent av den vuxna befolkningen 1945. Och i Stockholm var 58 procent av hushållen ensamhushåll år 2006.

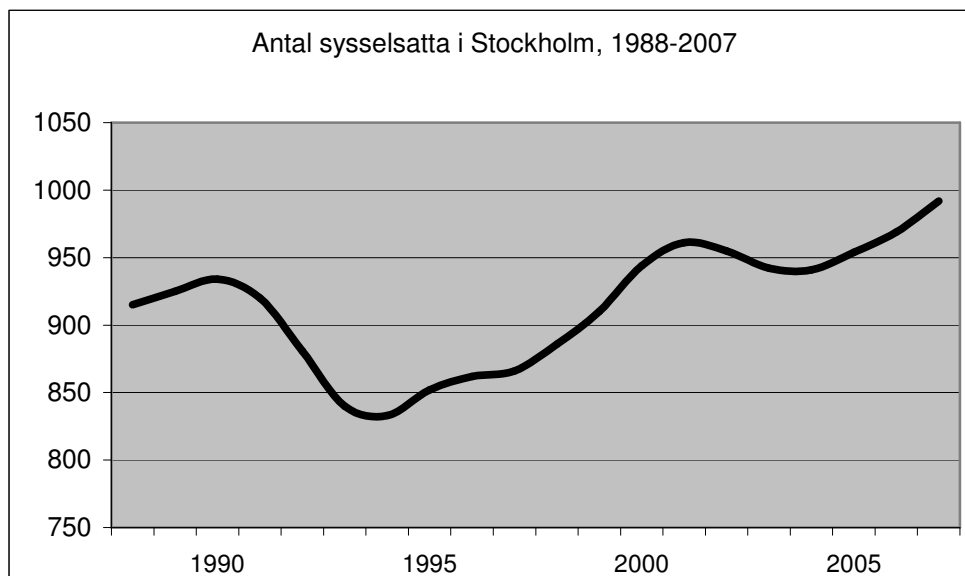
Befolkningsökningen under de kommande tio åren beror främst på att det föds fler än det dör, födelseöverskottet kommer att vara omkring 15 000 per år. Inrikes in- och utflyttningar kommer att ta ut varandra men utrikes flyttningar beräknas ge en befolkningsökning på 5 000 per år.

Vi vill att Stockholm ska vara attraktivt och växa. Antalet stockholmare kan fördubblas på 100 år. För 50 år sedan var det 1,5 miljoner – om 50 år bör det kunna bo 3 miljoner i Stockholm. En sådan befolkningsökning förutsätter ett kraftfullt bostadsbyggande, investeringar i olika trafiklösningar och att den offentliga servicen får nödvändiga resurser. Dessutom måste miljön värnas. Det är inte en grå betong som ska ställas mot grön natur. Det är en rationell utbyggnad som ska kombineras med god miljö.

Vår vision är att Stockholms kan bli dubbelt så stort och dubbelt så grönt.

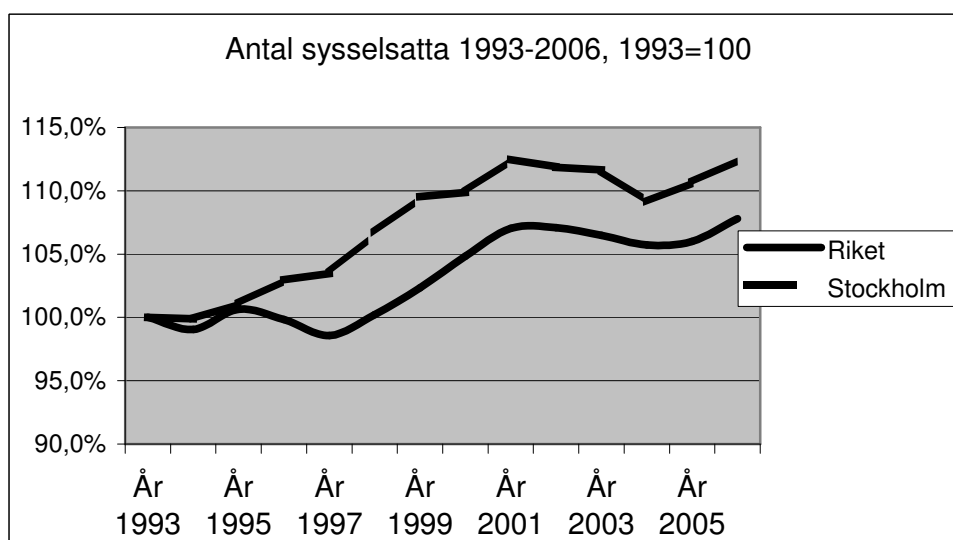
Arbetsmarknad och produktion

Befolkningsökningen har gjort att antalet sysselsatta i Stockholm har ökat. Sedan 1988 har det blivit 77 000 fler jobb. Men utvecklingen visar också att det skedde en rejäl nedgång under krisen i början av 1990-talet.

Den snabba befolkningsökningen har inneburit att Stockholms arbetsmarknad också har vuxit snabbare än övriga landet. Stockholm kom också ur den ekonomiska krisen i början av 1990-talet snabbare än övriga landet.

”Svårt och lite motigt. Jag söker jobb, men det är inte lätt. Det är en tuff arbetsmarknad just nu.”
Ungdom i fokusgrupp

Sedan 1993 har det blivit närmare 15 procent fler jobb i Stockholm, jämfört med ca. 10 procent fler jobb i riket som helhet. Stockholm har alltså växt betydligt snabbare än riket i övrigt. Samtidigt har det också skett en betydande förändring i arbetsmarknadens struktur i Stockholm.

Sysselsättningsandelar år 2007 och 1988, procent

	År 2007	År 1988
Jordbruk etc.	0,5	0,7
Industri	7,4	13,8
Byggnadsverksamhet	5,6	6,2
Handel och kommunikationer	20,0	24,0
Finansiell verksamhet	24,5	14,5
Utbildning ²	11,8	6,8
Vård och omsorg ³	12,9	17,6
Offentlig förvaltning	17,2	16,3
SUMMA	100	100

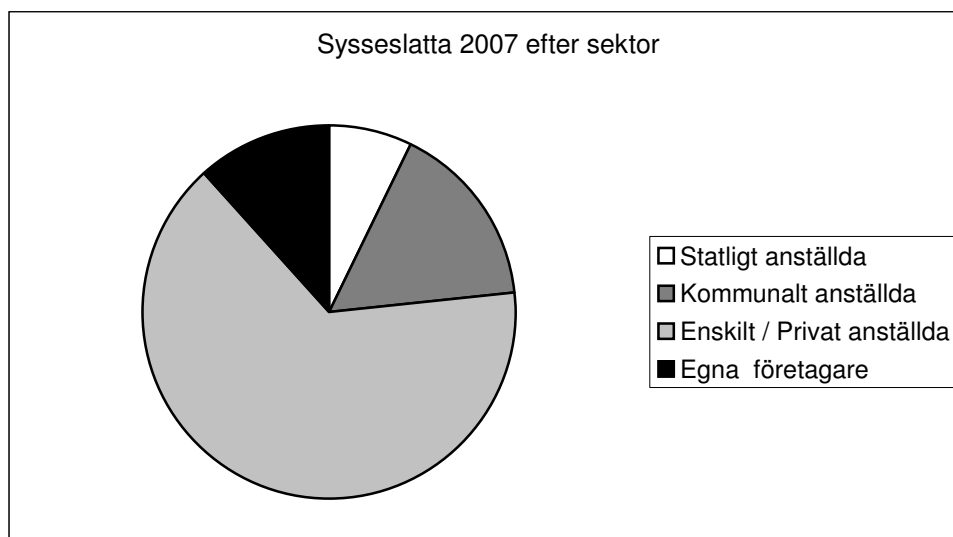
På 20 år har sysselsättningen genomgått mycket stora förändringar. Om vi ser till antalet personer som är sysselsatta i de olika sektorerna framträder förändringarna tydligt. Industrin har i det närmaste halverats. För 20 år sedan fanns det fortfarande 126 000 industrissysselsatta i Stockholms län, nu är antalet nere i 73 000 personer. De stora ”vinnarna” på Stockholms arbetsmarknad är finansiell verksamhet, som gått från 133 000 till 243 000 sysselsatta. När det gäller vård och omsorg samt utbildning och forskning har definitionerna förändrats. Fram till 2002 tillhörde personal inom förskolan vård och omsorgssektorn, men därefter räknas de till utbildningssektorn. Om man rensar för den effekten så blir tappet inom vård och omsorg ca. 10 000 personer och uppgången inom utbildningsverksamheten omkring 35 000 personer. En betydande förskjutning har trots allt skett mellan dessa sektorer.

De dominerande yrkena bland kvinnor är vårdbiträden och barnskötare, medan det bland män är ingenjörer och tekniker samt systemerare och programmerare.

Gemensamt för de yrken som växer och de sektorer som ökar i omfattning är att de kräver någon form av högre utbildning. Det växande Stockholm är också det lärande Stockholm.

² Mellan 1988 och 2007 har anställda i förskolan flyttats i statistiken från vård och omsorg till utbildning

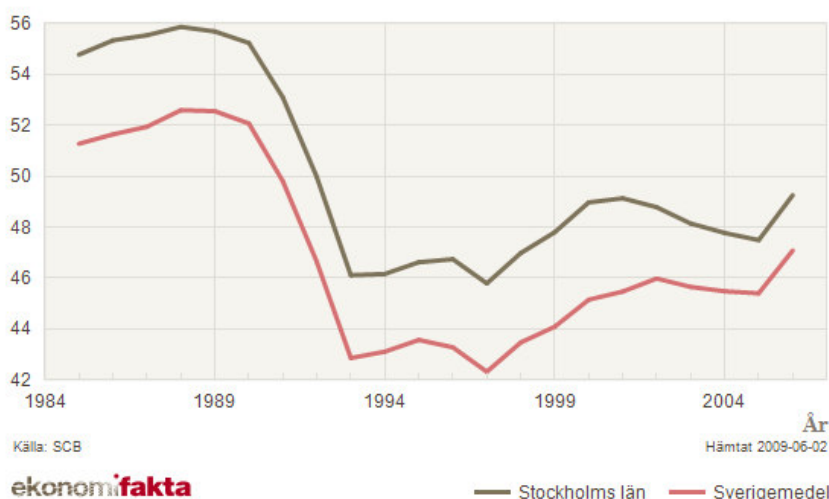
³ Se fotnot 2

Det är den privata sektorn som dominerar fullständigt i Stockholm. Två tredjedelar av alla sysselsatta är privat anställda och drygt var tionde är företagare. Av de privatanställda är en betydande andel verksamma i företag med offentlig finansiering, där offentlig verksamhet knoppats av till privata företag. Eftersom detta är vanligare i Stockholm än i övriga landet är direkta jämförelser i många fall missvisande. Kommunalt anställda utgör omkring 15 procent och statligt anställda 5 procent av de sysselsatta.

Arbetsmarknad

Förvärvsarbetande (Procent)

Om man tittar på arbetsmarknadens andel av befolkningen visar också den att Stockholm har en högre andel förvärvsarbetande än genomsnittet för Sverige. Omkring hälften av Stockholms befolkning förvärvsarbetar, jämfört med 47 procent i medeltal i Sverige. Men bilden visar också det kraftiga fallet som skedde i samband med krisen i början av 1990-talet. Andelen förvärvsarbetande var som högst 56 procent i Stockholm och 52 procent i medeltal i landet. Så höga tal på andelen förvärvsarbetande har vi inte kommit tillbaka till och visar att

sysselsättningsproblemen är mer långsiktiga än den akuta kris som uppstått i samband med den aktuella finanskrisen.

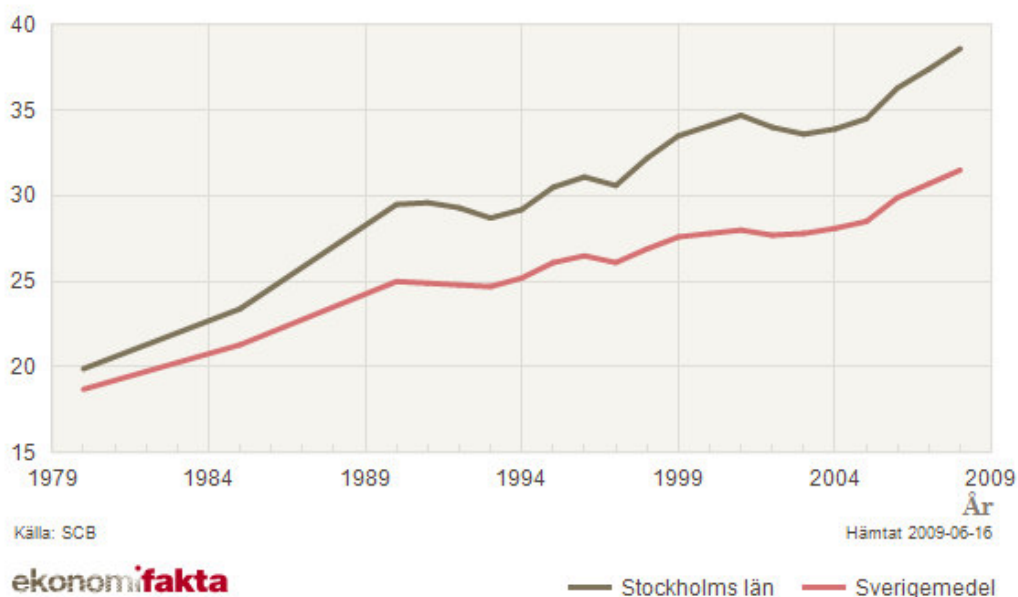
Arbetslösheten är generellt lägre i Stockholm än i övriga landet. Men de inomregionala skillnaderna är ändå betydande. Arbetslösheten var försumbar i Danderyd, Täby och Ekerö år 2007 medan den var i närheten av riksnivån i Södertälje och Botkyrka. Skillnaderna inom regionen återkommer vi till.

”Även om arbetet i sig är viktigt för moralen finns det ingen anledning att tro att det skadar ens moral att byta jobb ofta. Många anställningar i snabb följd har inte nödvändigtvis samma inverkan på oss som långtidsarbetslöshet. Människor kan fortfarande få en känsla av effektivitet, disciplin, integritet och stolthet av arbetet de gör och av själva anställningen i sig.”

Joanne Ciulla i *The Working Life*

Företagande

Företagande (Antal/1000 invånare)

Av diagrammet ovan framgår det att företagande är betydligt vanligare i Stockholm än i riket i övrigt. Det framgår också att företagandet har vuxit avsevärt, både i Stockholm och i riket som helhet. År 1980 fanns det omkring 20 företagare per 1 000 invånare i Stockholm och det antalet har i det närmaste fördubblats. I riket som helhet var utgångspunkten ungefär densamma men där finns det idag lite drygt 30 företagare per 1 000 invånare.

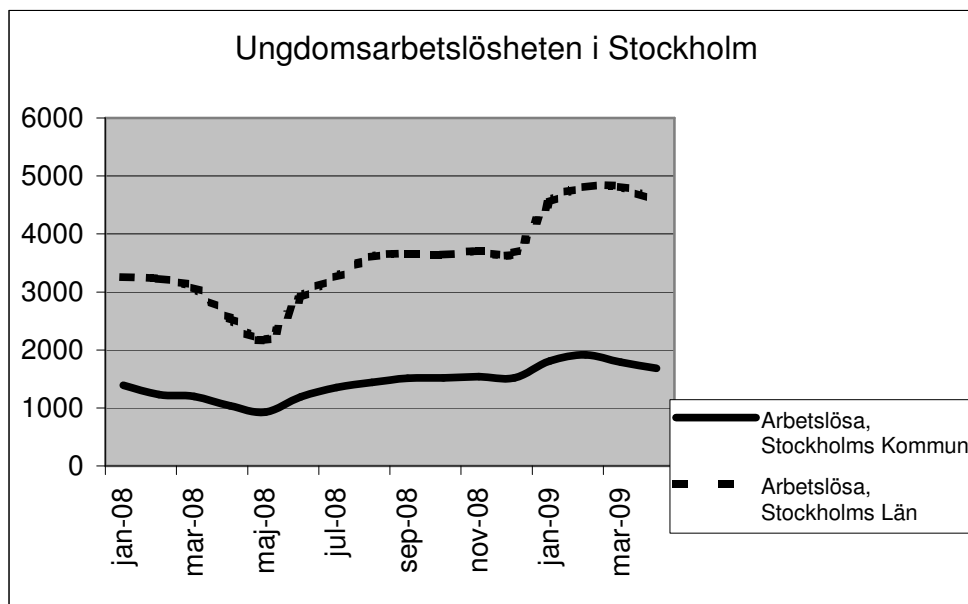
Men även Stockholm har drabbats av finanskrisen. Situationen har försämrats kraftigt under det senaste året. Vid halvårsskiftet 2008 låg arbetslösheten fortfarande 5 000 lägre än ett år tidigare. Arbetslösheten är 13 000 högre 2009 jämfört med samma månad året innan. Det betyder att i april 2009 var 37 420 personer i

Stockholm arbetslösa. Det är en dramatisk förändring. Det finns heller inget som pekar på att det kommer att ske en snabb vändning på Stockholms arbetsmarknad. Många tim- och korttidsanställda drabbas av minskade jobb. De får inte sina anställningar förlängda. I det tysta tas deras arbete ifrån dem när kommuner, landsting och företag måste spara.

Arbetsmarknaden i Stockholm är på väg att påverkas på ett uppenbart sätt, även om situationen ännu inte är lika besvärlig som på många andra håll i landet. Men om prognosen som säger att 250 000 jobb kommer att försvinna under 2009 och 2010 i landet betyder det att arbetsmarknaden i Stockholm också kommer att drabbas hårt.

”Mindre flöde av visionärt tänkande ger ett ökat flöde av oro på arbetsmarknaden. Det är en radikalt ändrad bild i Stockholmsområdet där försiktigheten råder.”
 Christer Lindberg, ALMI Företagspartner

Framför allt ökar antalet arbetslösa ungdomar snabbt. I maj 2009 var det 4 227 personer i åldern 18-24 år som var arbetslösa, en ökning med nästan 100 procent sedan maj 2008. Det är ungdomarna som drabbas först när arbetslösheten ökar och problemen på arbetsmarknaden växer – de får svårare att få ett arbete och att behålla fotfästet på sina arbetsplatser. Många kan vittna om en resultatlös jakt på jobb varhelst det finns något. I många fall är jobb med svarta löner det enda som erbjuds. Och den som får ett jobb får ett kort anställningskontrakt, utan tryggheten i en fast anställning. Många gånger saknas fasta arbetstider och det är arbetsgivaren som avgör vid vilka tider det finns arbete. Enligt Arbetsförmedlingens prognos kommer 35 procent av de unga att vara arbetslösa under 2010.

Det är de unga som drabbas hårdast, framför allt i början när arbetslösheten ökar. Men det är framför allt de äldre som drabbas av långtidsarbetslöshet. Den som blir arbetslös i 50-60-årsåldern har i regel svårare att komma tillbaka till arbetsmarknaden än den som är ung.

Den viktigaste utgångspunkten när vi talar om framtidens arbetsmarknad är det faktum att vi riskerar att i en förhållandevis snar framtid ha såväl arbetslöshet som arbetskraftsbrist. Vi står inför brytpunkten när allt färre ska försörja allt fler, när allt färre ska utföra samma jobb som fler gjort tidigare. Från år 2010 är det fler som kommer att lämna arbetsmarknaden än som kommer att tillträda den. Den demografiska utvecklingen kan få förödande konsekvenser om inget görs nu.

På en vikande arbetsmarknad drabbas även de som alltid har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det gäller inte minst de funktionshindrade. Även när arbetslösheten är låg ställs de ofta utanför arbetsmarknaden. På nuvarande arbetsmarknad är situationen mer hopplös än annars. Därför krävs det särskilda insatser just när det är som svårast för den gruppen att få ett arbete.

Varslen på Stockholms arbetsmarknad var till mitten av 2008 mindre än 1 000 personer varje månad har ökat till rekordnivån i februari på 3 758 personer. Sedan dess har antalet varsel minskat, men var trots det nästan dubbelt så många i maj 2009 som i maj 2008 (1 902 stycken). Till detta ska läggas de uppsägningar som sker i mindre företag där man inte behöver varsla om uppsägning och alla de vikarier, timanställda och andra med en lös anknytning till arbetsmarknaden. Även Stockholm kommer att drabbas av hög arbetslöshet, avsevärt högre än de 6,5 procent som gällde första kvartalet 2009.

Några exempel på stora varsel som drabbat Stockholm är:

- 800 varslades på Ericsson i Stockholm. Av dem har nu 400 personer sagts upp från Ericsson i Kista.
- På TeliaSonera har 1 200 varslats i hela landet. Hittills har 200 personer blivit uppsagda från TeliaSonera i Farsta.
- Inom SAS är det minst 550 personer som drabbas av varsel vid Arlanda.
- Karolinska sjukhuset i Solna har varslat 600 personer.
- AstraZeneca i Södertälje har varslat 400.
- På Gustavsberg är 220 av 280 anställda varslade.

Effekterna av de här varslen kommer att visa sig under året.

Vårt arbete syftar dock till att skapa förutsättningar på längre sikt för en bättre arbetsmarknad. Vi vill lyfta blicken och få perspektiv på vad som kan bli framtidens arbetsmarknad.

Vårt mål är att ingen i Stockholm ska behöva vara arbetslös, utan alla ska kunna erbjudas arbete, praktik eller studier.

”Det finns en stor fördel i Sverige och det är den platta organisationen som gör att alla tar ansvar och har kunnande.”

Carl Bennet, Getinge

Om Stockholm ska växa med 1 miljon människor på 50 år måste det skapas minst 600 000 nya jobb om alla som vill och kan ska ha ett arbete. Det kommer att krävas en kraftfull utbyggnad av offentlig service, av bostäder och kommunikationer. Regionen måste genomgå en stor omvandling för att nå en sådan storlek.

Regional fördelning

Att betrakta Stockholms län som en enhet är behändigt. Men det kan samtidigt ge en falsk bild av homogenitet. Skillnaderna mellan olika delar av länet är betydande. Många gånger är skillnaderna *inom* Stockholms län större än skillnaderna *mellan* länet och övriga landet.

Det är skillnader i inkomst och ekonomi, det är skillnader i bostäder, det finns stora skillnader på arbetsmarknaden och som kommer att framgå längre fram är skillnaderna betydande i ohälsa.

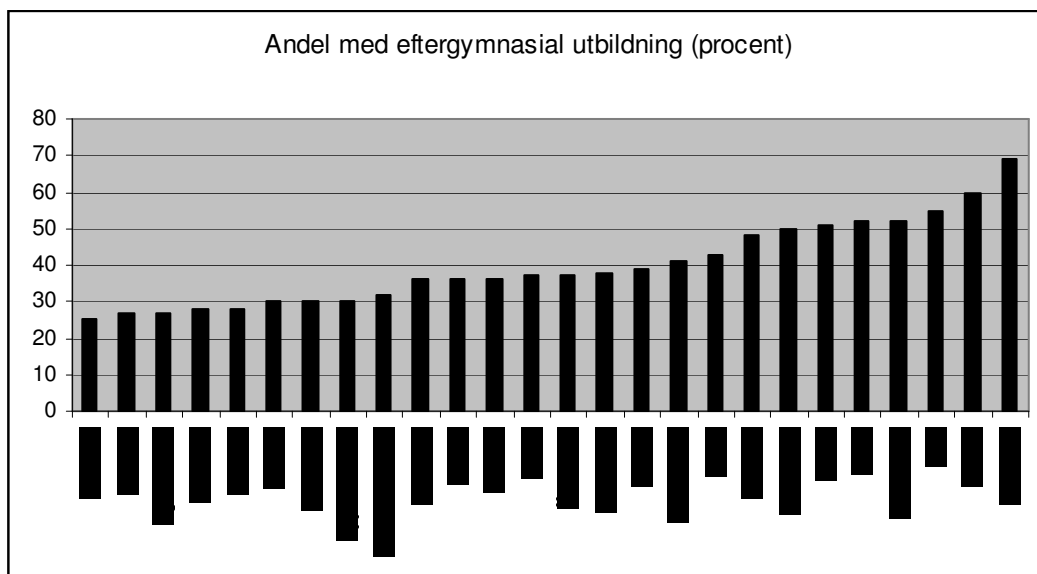
Det finns ett genomgående mönster i hela denna fördelningsproblematik: Där människorna har högre löner och bättre ekonomi, har man det också bättre förspänt också i andra avseenden.

I en förenklad bild brukar man tala om de fattiga kommunerna i söder och de rika kommunerna i norra delen av länet. Det är emellertid en schablonbild som inte stämmer riktigt – Norrtälje i norr är ingen höginkomstkommun och Nacka i söder är inte någon låginkomstkommun. Dessutom finns det stora skillnader inom kommunerna, ofta är det små avstånd som skiljer mellan välmående medelklassområden och fattiga miljonprogramsområden. Mellan Solhem i Spånga och Tensta Centrum är det inte mycket mer än ett stenkast, men i levnadsvillkor är skillnaderna gigantiska och sällan möts invånarna från de olika stadsdelarna.

Redan i skattekraft går det att få en bild av hur situationen ser ut. I Danderyd var skattekraften år 2008 omkring 280 000 kronor per invånare, medan motsvarande tal för Botkyrka var precis hälften 140 000 kronor.

I Danderyd, med den högre skattekraften, betalar befolkningen 29:30 kronor i kommunalskatt, medan man i Botkyrka, med den lägre skattekraften, betalar 32:23 kronor i kommunalskatt. Högst kommunalskatt av alla Stockholmskommuner har Värmdö med 32:38 kronor. Slutsatsen är tämligen entydig: Där skattekraften är hög har man också låg kommunalskatt och där skattekraften är låg är kommunalskatten hög.

Detta samvarierar dessutom i hög grad med andra viktiga demografiska variabler, som utbildningsnivå, ohälsotal och arbetslöshet. Botkyrka har länets lägsta förvärvsintensitet (71,1 procent) medan Danderyd med sina 80,0 procent ligger över genomsnittet för länet (allra högst förvärvsintensitet har Nykvarn, med 86,1 procent). Samtidigt har Botkyrka en låg andel invånare med eftergymnasial utbildning (28 procent), medan Danderyd har länets högsta andel högutbildade, hela 69 procent.

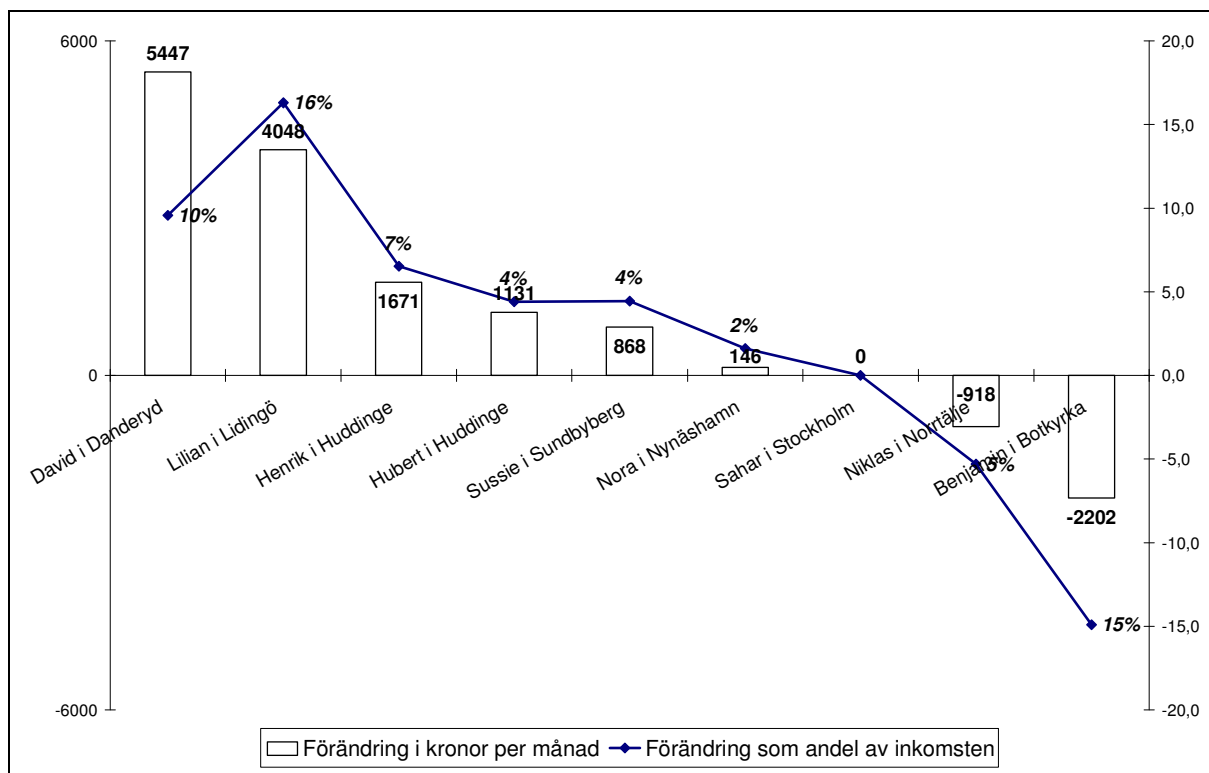

Vi har i den här rapporten vinnlagt oss om att inte polemiserat med andra politiska partier. Men på en punkt måste vi göra ett undantag. Det gäller de fördelningspolitiska effekterna av de politiska beslut som fattats av den borgerliga majoriteten i riksdagen.

Genomgången visar de förändringar som inträffat för sju olika typpersoner.

De faktorer vi beaktat är: förändringar i avgift och skatteavdrag för medlemskap i arbetslöshetskassa, skattereduktion för medlemsavgift i fackförening, jobbskatteavdrag, statlig skatt, fastighetsskatt, skattereduktion på hushållsnära tjänster samt förmögenhetsskatt. Utgångspunkten är antingen genomsnittlig lön i kommunen, genomsnittlig sjukersättning i riket, studiemedel eller genomsnittlig pension i länet. Det innebär att för de personer i exemplet som förvärvsarbetar så har beräkningarna gjorts på den genomsnittliga förvärvsinkomsten i kommunen. För de personer som inte förvärvsarbetar har istället genomsnittlig inkomst för en person i deras situation använts. I de fall där fastighetsskatt har beräknats har genomsnittligt taxeringsvärde för småhus i kommunen använts.

I diagrammet nedan visas resultatet för sju olika personer med helt skilda förutsättningar och boende i olika kommuner i länet.

David i Danderyd äger ett hus tillsammans med sin fru (taxerat till 3,5 miljoner kronor). De har en förmögenhet på 5 miljoner kronor. Hans månadsinkomst är knappt 57 000 kronor. Tack vare jobbavdrag, slopad förmögenhetsskatt, sänkt fastighetsskatt, skatteavdrag för hushållsnära tjänster samt sänkt statlig inkomstskatt har han fått en skattesänkning på 5 447 kronor i månaden. Det motsvarar 10 procent av hans månadsinkomst.

Lilian i Lidingö äger ett hus tillsammans med sin man (taxerat till 3,2 miljoner kronor) och de har en förmögenhet på 5 miljoner kronor. Hennes månadsinkomst är knappt 25 000 kronor. Tack vare jobbavdrag, slopad förmögenhetsskatt, sänkt fastighetsskatt, skatteavdrag för hushållsnära tjänster samt sänkt statlig inkomstskatt har hon fått en skattesänkning på 4 048 kronor i månaden. Det motsvarar 16 procent av hennes månadsinkomst.

Henrik i Huddinge äger ett hus tillsammans med sin fru (taxerat till 1,8 miljoner kronor). Hans månadsinkomst är drygt 25 000 kronor. Hans skatt har sänkts genom jobbavdraget och den sänkta fastighetsskatten. Han får däremot betala mer än tidigare i fack- och a-kasseavgift. Totalt sett går han ändå plus – han har 1 671 kronor mer att röra sig med i månaden. Det motsvarar 7 procent av hans månadsinkomst.

Hubert i Huddinge äger inget hus utan bor i hyresrätt. I övrigt har han exakt samma förutsättningar som Henrik, dvs. en månadsinkomst på drygt 25 000 kronor. Han har fått en skattesänkning genom jobbskatteavdraget, men betalar mer i fack- och a-kasseavgift. Totalt sett har han 1 131 kronor mer i månaden. Det motsvarar 4 procent av hans månadsinkomst.

Sussie i Sundbyberg bor i hyresrätt och har en månadsinkomst på drygt 19 000 kronor. Hon har fått sänkt skatt genom jobbskatteavdraget, men höjd fack- och a-kasseavgift. Hon har totalt sett fått 868 kronor mer per månad. Det motsvarar 4 procent av hennes inkomst.

Nora i Nynäshamn är pensionär och bor i hyresrätt. Hennes pension är 9 025 kronor i månaden. Hon har fått 146 kronor mer att röra sig med i månaden, genom skattesänkningen för pensionärer. Det motsvarar knappt 2 procent av hennes inkomst.

Sahar i Stockholm är student och bor i studentkorridor. Hon lever på studiemedel, 7 820 kronor i månaden. Hon har inte fått del av några skattesänkningar.

Niklas i Norrtälje har i vanliga fall en månadsinkomst på drygt 22 300 kronor. Just nu är han dock sjukskriven med sjukpenning. Eftersom sjukpenningen har sänkts och fack- och a-kasseavgiften höjts har Niklas förlorat 918 kronor i månaden jämfört med 2008. Det motsvarar en minskning på 5 procent av hans månadsinkomst. Han får inte del av några skattesänkningar.

Benjamin i Botkyrka är arbetslös, lever på a-kassa och bor i hyresrätt. Eftersom han varit arbetslös i mer än 200 dagar har hans a-kasseersättning sänkts till 70 procent av hans tidigare inkomst. Det är en sänkning jämfört med reglerna 2006. Han får inte del av några skattesänkningar. Däremot har hans fack- och a-kasseavgift höjts. Totalt har han förlorat 2 202 kronor i månaden. Det motsvarar en sänkning på 15 procent av hans månadsinkomst.

Den här enkla genomgången visar alltså att det skett stora omfördelningar under senare år.

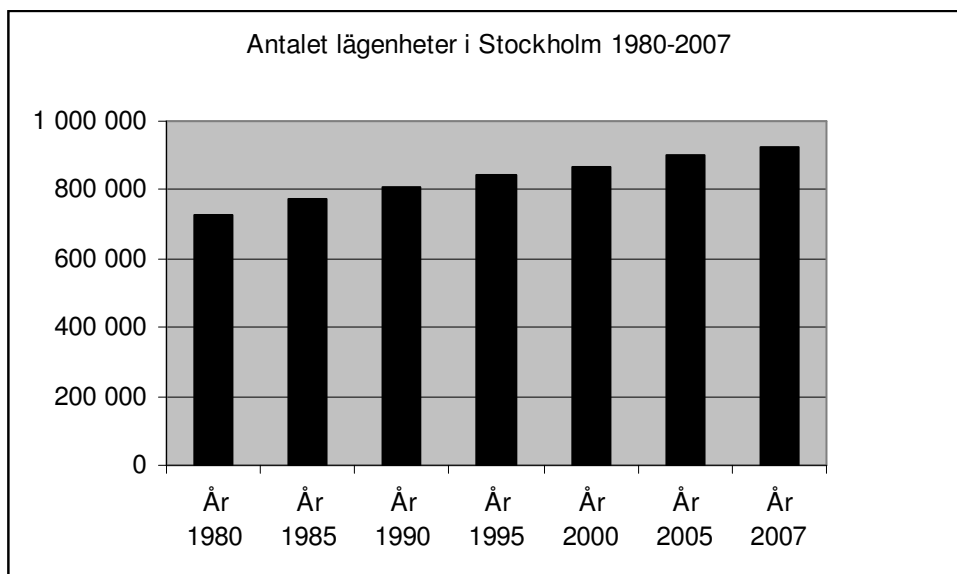
Det är emellertid inte bara skatteförändringar som missgynnat de grupper som har de minsta marginalerna. Vården har omlokaliserats. Det borgerligt styrda landstinget har konsekvent förbättrat möjligheterna till vård i de mer välsituerade bostadsområdena och gjort besparingar på de områden som har mindre resurser.

Sammantaget har det inneburit att de som har goda ekonomiska förutsättningar har fått det bättre och många gånger på bekostnad av de som inte har det.

Bostäder

Vi har konstaterat att Stockholms befolkning sedan slutet av 1960-talet har ökat med en halv miljon invånare. Under motsvarande period har det blivit 310 000 fler lägenheter. Det har också krävts eftersom ensamhushållen i Stockholm har blivit allt fler.

”Det är tufft i förorterna. Vi ska inte bara prata rättigheter utan också skyldigheter. Acceptera inte att folk passivt bara tar emot bidrag.”
Nalin Peggul, S-kvinnor

Det finns för närvarande drygt 900 000 lägenheter, dvs. det finns 2,2 invånare per lägenhet. Var fjärde hushåll bor i småhus.

Under senare år har ombildningarna av hyresrätter till bostadsrätter varit omfattande. Vid årsskiftet 2007/2008 fanns det 275 000 bostadsrättslägenheter, 225 000 hyreslägenheter i allmännyttiga bostadsföretag, drygt 200 000 hyreslägenheter i privatägda fastigheter samt drygt 200 000 enskilt ägda småhus. Under senare år har det skett en betydande omvandling av hyresrätter till bostadsrätter, samtidigt som också nybyggnationen dominerats av bostäder som upplåts med bostadsrätt.

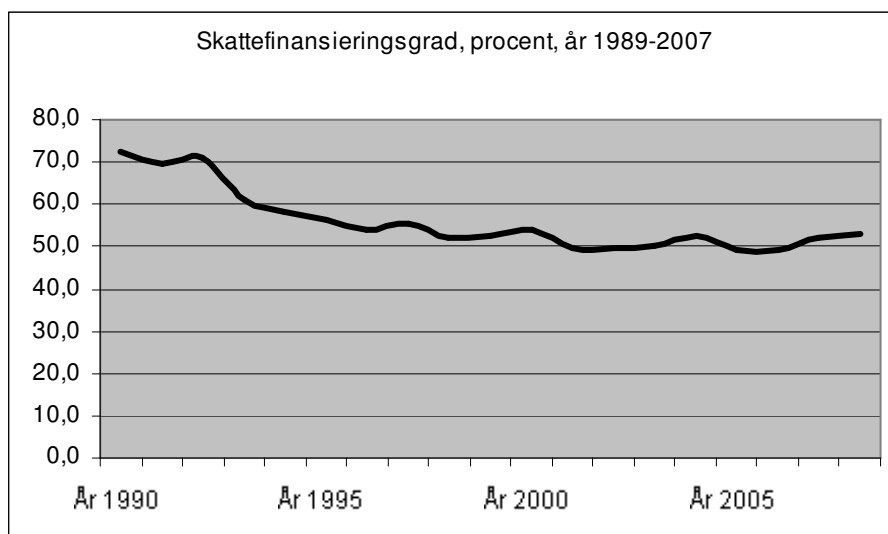
För att skapa en dynamisk arbetsmarknad krävs det boendeformer som är lätta att flytta till och från. Då är hyresrätten den överlägset bästa upplåtelseformen. Därför är också hyresrätten strukturomvandlingens bästa boendeform.

Den expansion vi förutser innebär att det på 50 år kommer att behöva byggas i runda tal 9 000 lägenheter per år. Det är samma takt på bostadsbyggandet som Stockholm hade på 1990-talet, men vi skulle behöva fyrdubbla bostadsbyggandet i förhållande till den hittillsvarande omfattningen under 2000-talet.

Trafik

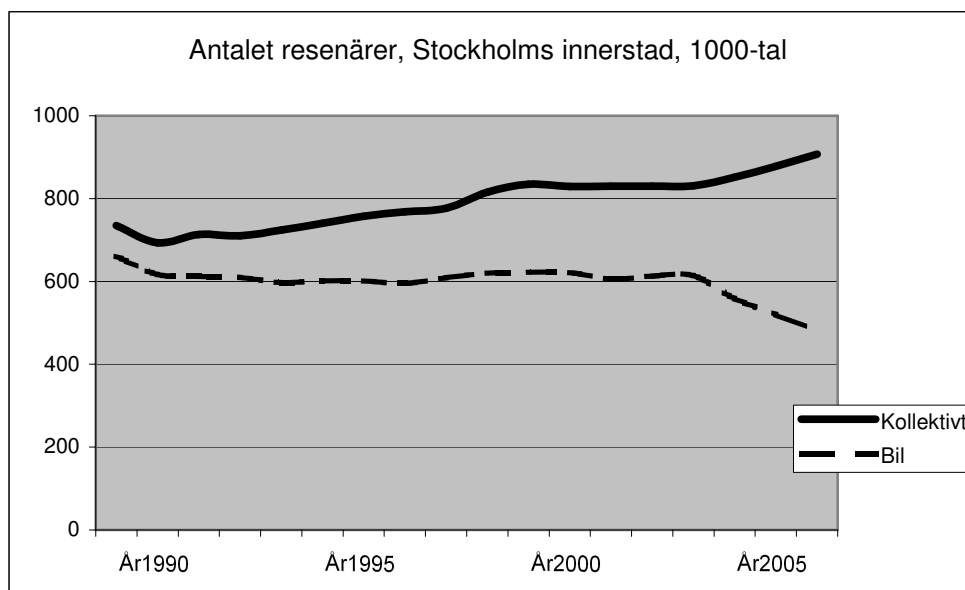
Med en ökande befolkning följer ett allt större behov av kommunikationer. Trafikapparaten har vuxit dramatiskt under senare år. Ökningen ligger dock helt och hållet på kollektivtrafiken. Antalet resor med kollektivtrafiken har ökat med 22 procent och den totala sträckan som befolkningen reser med SL har ökat med närmare 30 procent. Det betyder att det kollektiva resandet i Stockholm uppgick till 4,8 miljarder km. Samtidigt som resenärerna ökat med knappt 30 procent har kapaciteten inom SL ökat med drygt 33 procent, dvs. mer än antalet resenärer. Kollektivresandet sker främst med buss och tunnelbana, som svarar för omkring 40 respektive 45 procent av alla resor.

Samtidigt har det under perioden skett en stor förändring när det gäller finansieringen av kollektivtrafiken. I slutet av 1980-talet svarade landstingen för drygt 70 procent av SL:s totala ekonomi. På senare år har motsvarande skattefinansiering sjunkit till omkring 50 procent.

Det betyder att trafikintäkterna har ökat från 1,2 miljarder kronor till 4,5 miljarder kronor. Det betyder att de enskilda stockholmarna nästan fyrdubblat sina kostnader för kollektivtrafiken. Samtidigt har skattefinansieringen ökat från 3,5 till 5,3 miljarder kronor. De totala kostnaderna för SL:s verksamhet har fördubblats, från nästan 5 till närmare 10 miljarder kronor. Om kostnaden för resor med kollektivtrafiken ökar kraftigt hindrar det personer i området att pendla till sina jobb, det förhindrar en dynamisk arbetsmarknad och utgör en hämsko på Stockholms tillväxt.

Antalet passager med bil till Stockholms innerstad. Vid skiftet mellan 1980- och 1990-talet var det i det närmaste 700 000 trafikanter som passerade innerstadssnittet under en normal vardag. Det har nu sjunkit till under 500 000 personer. På motsvarande sätt har antalet kollektivtrafikresenärer ökat till och från innerstaden från 700 000 till 900 000 en vanlig vardag.

Det är mindre vanligt att ha bil i Stockholm än i övriga landet. Omkring 18 procent av alla bilar finns registrerade i Stockholm medan Stockholms invånarantal uppgår till 22 procent av rikets invånare. Av enskilt ägda bilar är det endast 16 procent som är registrerade i Stockholm. Däremot är antalet leasingbilar och företagsbilar betydligt större i Stockholm än i riket. Totalt finns det omkring 400 bilar per 1000 invånare i Stockholm, jämfört med drygt 450 i riket som helhet.

Däremot är taxinäringen väletablerad i Stockholm, ett alternativ både till privatbilism och kollektivtrafik.

För att Stockholm ska kunna växa måste trafiknätet byggas ut. Det kommer att behövas stora satsningar på såväl vägnätet som kollektivtrafiken. Det måste fattas beslut om att bygga förbifart Stockholm. Det kommer att behövas en trängselskatt som ger incitament att i än större utsträckning använda sig av kollektivtrafiken. Vilket i sin tur ökar kraven på investeringar i spårtrafiken.

Det kommer att behövas rejäla satsningar på att förbättra buss-, spårvagns-, tunnelbane- och pendeltågstrafiken. Resenärerna ska kunna förutsätta att det går att resa bekvämt, att det är rent och snyggt på bussar och tåg, att de går ofta och att man ska kunna räkna med att de håller tiderna.

I många fall spelar samhällsplaneringen stor roll för möjligheterna att använda kollektivtrafiken. Det finns exempelvis stora brister när det gäller möjligheterna att ta sig till och från stora kommersiella centra med kollektivtrafik.

Vi ser ingen motsättning i att både investera i en förbättrad vägtrafik förbi Stockholm och att bygga ut kollektivtrafiken.

Vårt mål är att skapa en hållbar trafik i Stockholm.

Möjligheter

Stockholm har förutsättningar att växa utan att det får negativa effekter på stadens goda sidor – dubbelt så stort, dubbelt så grönt är inte bara ett slagord, utan också en god målsättning för framtidens Stockholm.

Stockholm har oanade möjligheter att bli en viktig centralort för norra Europa.

Förutsättningarna finns. Stockholm kan bli en spännande mötesplats.

Här kan finnas den mest briljanta kompetensen, samtidigt som var och en i vår region får möjlighet och utlopp för allt sina kunskaper.

Det ska finnas utrymme för kultur i världsklass – de stora dramerna, opera, evenemang, men hela tiden med de enskilda medborgarnas lust och intresse i blickfånget.

Vi ska främja människors kreativitet. Annorlunda och nytt tänkande ska ge oss framgångar inom design, arkitektur och teknisk utveckling, samtidigt som alla ska ha möjlighet att forma sitt liv efter egna drömmar och förutsättningar.

Stockholm ska utveckla en kommunikation i världsklass, vilket betyder att vi ska kunna förflytta oss enkelt och smidigt med olika färdmedel på ett miljömässigt bra sätt, samtidigt som vi ska erbjuda invånarna bästa möjliga förutsättningar för digital kommunikation.

En förutsättning för Stockholms utveckling är att det finns kapital, att det blir Nordens finansiella centrum, med god tillgång till resurser för att satsa på olika aktiviteter. Genom att målmedvetet satsa på framtidens lösningar ska Stockholm ha hög konkurrenskraft, det ska vara lönsamt att etablera sig här och det ska vara attraktivt att bo här.

I framtiden kommer hänsynen till klimatet att väga allt tyngre. Därför är satsningar redan nu på klimatsmarta åtgärder, trafiklösningar som är långsiktigt hållbara och en effektivare användning av energi åtgärder som kommer att vara till fördel i det långa loppet.

Om vi förmår att förena kreativitet med kompetens, kultur med kommunikation samt använder kapital för att skapa en klimatsmart region – då blir också Stockholm en konkurrenskraftig region.

Det är i samverkan mellan människor med olika bakgrund, förmågor och drömmar som en modern storstad utvecklas. Ingenstans kan mångfald erbjudas som i en storstadsregion.

Vi tar intryck av dem som menar att dessa sju k bildar en symbios i framtidens storstad:

- Kompetens
- Kultur

- Kreativitet
- Kommunikation
- Kapital
- Klimat
- Konkurrenskraft

Stockholm *har* förutsättningarna. Men får inte fullt utlopp för hela sin förmåga.

Det kan vara strider mellan politiska partier, mellan näringsliv och politik, mellan fackliga organisationer och företag, mellan olika administrativa enheter i regionen eller mellan Stockholm och övriga landet.

Vi ser också stora sociala klyftor som håller tillbaka utvecklingen i länet. Skillnaderna i arbetslöshet, inkomst, ohälsa och utbildningsnivå är stora. Alltför många stockholmare får aldrig chansen att göra det mesta av sina liv. Det påverkar utvecklingen för Stockholm som helhet på ett mycket negativt sätt.

Vårt mål är att en ny Stockholmsanda ska etableras – samverkan i stället för konfrontation – i syfte att utveckla regionens möjligheter till gagn för hela Sverige.

Kompetens

Det behövs kompetens. Det handlar om såväl bredd som spets. Det gäller att ge goda förutsättningar för de med bäst förutsättningar, samtidigt som alla ska uppmuntras att utveckla den egna kunskapen. I globaliseringens och den snabba teknikens tidevarv är dessutom kompetens en färskvara. Det gäller att ständigt fylla på med nya kunskaper, färdigheter, erfarenheter och värderingar. Den som förmår att överföra kunskap till andra grupper har också ett försteg.

Kompetens består av *kunskaper* (fakta och metoder), *färdigheter* (användning av fakta och metoder), *erfarenheter* (lärdomar av framgångar och misstag), *egenskaper* (personliga egenskaper) samt *värderingar* (attityder, synsätt och drivkrafter).

När man använder sin kompetens handlar det konkret om förmågan att bedöma en situation rätt, handla därefter och samtidigt se framåt på konsekvenserna av handlandet. Det unika för en person är det man kan, det man vill, det man gör och de erfarenheter man har – det är de egenskaperna som gör personen unik när man söker ett arbete. I allt större utsträckning handlar ett nytt jobb om kompetensen hos den sökande. Man förmedlar inte arbete som tidigare då det ena jobbet i hög grad var likt det andra. Idag är personerna som söker enskilda individer i större utsträckning än tidigare och det jobb som ska tillsättas är många gånger unikt till sin karaktär.

Kompetensen byggs från förskolan och vidare genom grundskola och gymnasium, vidare till yrkeshögskolor, universitet och högskolor. Sverige har genom sin pedagogiska utformning på förskolan skapat förutsättningar för individer med god social förmåga, inlärningsförmåga och självständighet. Grundskolan kan i sina bästa stunder vara den bästa utbildning som existerar. Gymnasiet ger alla möjlighet att finna sin väg genom livet. Men det finns stora problem: Grundskolan ger inte alltid de bästa kunskaperna, gymnasiet blir inte det stora lyftet för många elever och till högskolan råder en kraftig snedrekrytering. För att bryta snedrekryteringen krävs

goda studiemedel. Möjligheterna till vidareutbildning, i vuxen ålder, som till viss del varit goda försämrats successivt genom nedskärningar i den kommunala vuxenutbildningen. Det kommer tvärtom att bli allt viktigare att förstärka kompetensutvecklingen i arbetsför ålder. Möjligheterna att inrätta en kompetensförsäkring bör prövas.

För att Stockholm ska vara en attraktiv stad att bo i, krävs att utbildningen fungerar väl. Det behövs goda skolor över hela regionen.

En särskild plats i kompetenssamhället intar forskningen. En region med forskning av världsklass drar till sig produktion med högt kunskapsinnehåll. I Stockholm finns en stark forskning i medicin och klinisk forskning, inte minst vid Karolinska Institutet.

Det finns olika metoder att mäta universitetens internationella konkurrenskraft. I de listor som presenteras dominerar de amerikanska universiteten (Harvard, UCSF, Caltech, Washington, Yale och Stanford). KI ligger dock bland de allra främsta institutionerna i Europa, exempelvis på 3:e plats i Universitetet i Groningens ranking⁴ (där universiteten i Cambridge och Oxford rankas högst i Europa). Att behålla en tätplacering i världen (KI rankas 22:a i världen i undersökningen) är av största betydelse för etableringen av läkemedelsföretag och bioteknikföretag. Det har stor betydelse för Stockholms möjligheter att attrahera de bästa forskarna till regionen.

Det ger möjlighet att utveckla bioteknikföretag. Det ger fördelar för regionen vid lokaliseringen av produktion och forskning i läkemedelsföretag, vilket utvecklingen i AstraZeneca visar. Det finns en god kapacitet för utbildning och forskning i teknisk utveckling vid Kungliga Tekniska Högskolan. Det ger möjligheter att samverka med storföretag som Ericsson i utvecklingen av nya produkter och system.

Utbildning och forskning vid Universitetet i Stockholm utvecklar kunskapen inom breda områden. Södertörns Högskola har etablerat sig som en viktig utbildningsanstalt. Vid högskolan bedrivs mångvetenskaplig forskning.

Ett av problemen som vi ofta stött på är att teknikföretagen har svårt att rekrytera kvalificerad personal även i en lågkonjunktur. Bristen på forskare och civilingenjörer är ett problem om vi ska klara framtidens jobb. Det brister i kontakterna mellan näringsliv och skola men också med hela utbildningsväsendet vilket gör att färre unga söker sig till utbildningarna. Utbildningsväsendet måste vara inriktat mot att en utbildning ska innebära nära kontakter med näringslivet. Resan dit är tyvärr ganska lång. På gymnasiet är det främst på de yrkestekniska programmen som det finns vissa strukturer för kontakter med näringslivet. När det gäller de teoretiska programmen är situationen än värre. Om vi på sikt ska skapa fler jobb inom framtidsbranscher som exempelvis bioteknik och forskning måste det finnas tydligare kopplingar mellan utbildning och näringsliv redan på gymnasiet.

I Sverige som helhet satsas en stor andel på FoU. En undersökning från 2005 visar att Sverige satsar mest på forskning och utveckling av alla 20-talet undersökta länder.

⁴ <http://www.rug.nl/bibliotheek/locaties/bibcmb/informatie/rankingList>

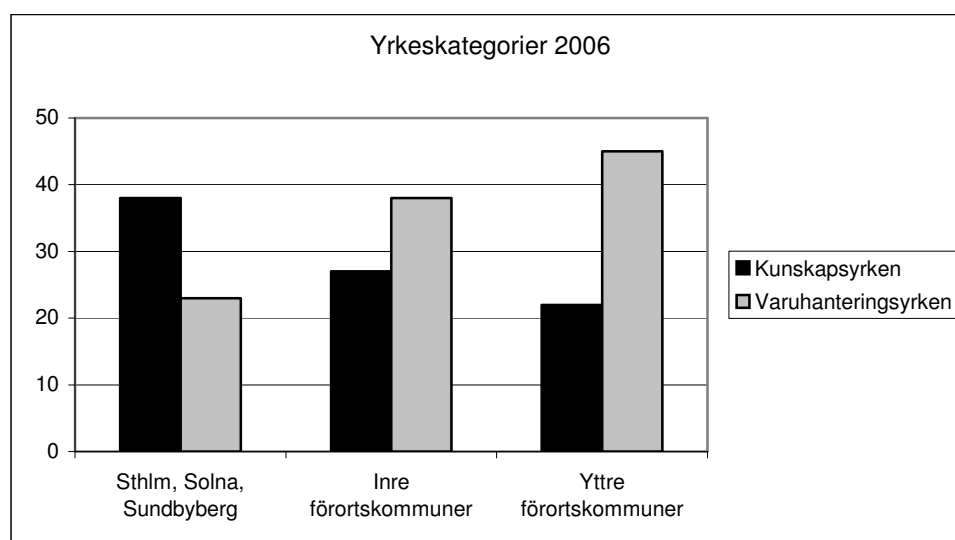
När det gäller andelen forskare är det bara Finland som har större andel forskare bland alla anställda. Stockholm måste vara en välkommande plats för forskare som kommer hit tillfälligt eller för en längre tid.

Det är viktigt att stimulera och utveckla forskningen inom regionen. Det utgör en förutsättning för fortsatt utveckling av kunskapsintensiv verksamhet. I fördelningen om begränsade statliga forskningsanslag är det viktigt att kvaliteten på forskningen är utslagsgivande.

Men det räcker inte med forskning och spetskunskap. Det behövs välutbildade personer på ett flertal områden och inom ett stort antal discipliner. Högskolans breddutbildning är viktig. Det bildar en bas för högt kvalificerad arbetskraft i regionen.

”Det finns en symbios mellan universitet och läkemedelsindustrin. Närheten är viktig men det är viktigast med kvaliteten.”
Ingrid Petersson, AstraZeneca

Det har också blivit en allt större andel av arbetskraften som arbetar med kunskapsintensiv verksamhet. Men det visar sig också att det finns stora regionala skillnader i kunskapsinnehållet i arbetsplatserna. I Stockholm, Solna och Sundbyberg är det hela 38 procent av arbetskraften som arbetar inom kunskapsyrken, medan endast 23 procent arbetar inom yrken med varuhantering. I de yttre förortskommunerna är det omvända förhållanden: 48 procent arbetar med varuhantering och endast 22 procent inom kunskapsyrken.

En modern storstad byggs på samverkan mellan specialiserade kompetenser. Storstaden kan erbjuda så mycket mer av service, ett utbud av tjänster som gör det attraktivt för många att bosätta sig här. Kompetens kan vara just att se möjligheterna som storstaden erbjuder, att utveckla en produkt som saknas i utbudet. I detta avseende möter kompetensen med kreativiteten.

”Om man ska lyckas måste man höja ambitionsnivån i skolan. Alla ska uppleva stimulans och det är lika viktigt att den som presterar sämst förbättrar sina resultat som den som är bäst. Alla ska uppleva kraven att förbättra sig.”
 Carl Bennet, Getinge

En stor del av ungdomsarbetslösheten är i själva verket ett utbildningspolitiskt problem. Vi vill på intet sätt förminska den stora ungdomsarbetslösheten. Det finns dock all anledning att problematisera det faktum att 25 procent av ungdomarna är arbetslösa. Ungdomar mellan 16 och 19 år bör inte betraktas som arbetslösa.

Dom borde gå i skolan, eftersom framtidens arbetsmarknad kommer att kräva det. Det är en av grund- och gymnasieskolans huvuduppgifter. Alla de 19-24 åringarna med ofullständig skolgång, eller ”fel” utbildning måste nu snabbt ges möjlighet till utbildning. Detta är långsiktigt och kortsiktigt utbildningspolitikens ansvar. De arbetslösa 20-24 åringarna som ”är färdiga” med utbildning måste ges möjlighet till arbetslivserfarenhet genom arbetsplatsförlagd praktik. Parterna har ett stort gemensamt ansvar för detta

Kompetensen byggs från de första åren i förskola, genom grundskola via gymnasium till universitet och högskolor. Det finns en logik i att en bra förskola innebär en god start för barnen som innebär att de får utvecklas i en takt som de mår bra av. Grundskolan ska vara av högsta klass för att alla elever ska få möjlighet att skaffa sig kunskaper utifrån sina förutsättningar.

Mötet mellan kompetens och kreativitet ska utgöra en livsluft för Stockholm.

Vårt mål är att var och en på bästa sätt ska kunna utveckla sina kunskaper, färdigheter, erfarenheter, egenskaper och värderingar – med utgångspunkt från varje individs förutsättningar.

Kultur

Kultur är viktigt för människan och ett fungerande samhälle. Det finns för sin egen skull, men också för att göra städer attraktiva. En spännande storstad, med förmåga att utgöra en magnet för internationella företag, bjuder på ett sjudande kulturellt liv. Det moderna livet förutsätter ett rikt utbud av kultur. Den har ett egenvärde för stadens invånare. Perspektivet är medborgarens.

”Stockholm stadsteater skall ledas och verka så, att medborgarna i denna stad känner att teatern är deras, utgör en del av deras andliga liv, bildar en kristallisationspunkt för konstnärliga, intellektuella och moraliska strömningar i en stad som sjuder av kraft och liv.”
 Hjalmar Mehr vid invigningen av Stockholms Stadsteater

Genom att uppvisa ett rikt kulturliv – evenemang av världsklass som bjuder artister med lyskraft, fasta ensembler för teater, opera och musik, men också fria och rörliga grupper som utvecklar en egen karaktär, kan Stockholm bli en kulturell mötesplats av

hög dignitet. Konsten – såväl den klassiska som den moderna – ger liv åt fantasin och attraktion åt staden.

”Det behövs mer resurser för produktion av kultur inte en statlig omorganisation. Det finns ett stort och uppdämt investeringsbehov. Planer finns att Stockholms konserthus behöver utökas. Det byggs nya operahus runt om i vår värld men i Sverige kommer man inte längre än till diskussioner.”
Sture Carlsson, Svensk scenkonst

Idrott är också kultur. Det är elitlagens professionella verksamhet. Det är fritidsverksamhet för många som lever för sin basket, fotboll, ishockey, bowling eller ridning. Det är spontanidrotten bland kvarterets ungar.

Idrotten kan vara bärare av individuella och kollektiva värden, som fostrare och förströelse, som totalt engagemang eller lekfulla aktiviteter, som elitens blodiga allvar eller supporterns engagemang. Det är utövarens glädje men också ett uppoffrande arbete av ledare, tränare och domare. Hur vi än ser på idrotten vill vi utveckla förutsättningarna för alla att delta. Det ska vara lätt för motionärer att komma ut i jogingspåret, till jympalokalen eller idrottsplatsen.

Stockholm ska bli en stad där man ska klara stora evenemang. För att kunna erbjuda ett konkurrenskraftigt alternativ måste det finnas en vilja att genomföra stora arrangemang.

Kulturen är även synlig i byggnader och i stadsplaneringen. Vi måste våga satsa på modern och kvalificerad arkitektur. Det ska finnas konst och utsmyckning, det ska vara en sammanhängande stadsplanering där bostäder med olika upplåtelseformer, byggnader för andra ändamål och grönområden bildar helheter i ett snabbt växande storstadsområde.

”Glöm inte kulturen – kanske ska en ny opera byggas?”
Marcus Wallenberg

Vi vill se kulturen, inte bara för det konstnärliga uttrycket och den konstnärliga friheten, utan också som en del i att göra staden attraktiv. Människor ska söka sig till Stockholm, inte bara för arbete och försörjning, utan för att berika sina liv.

Då krävs såväl kommersiella som offentliga och ideella krafter i samverkan. En mångfald i kreativitet ger bredd och tyngd i det kulturella utbudet.

Kulturen kan också handla om möjligheter för ungdomar att gå i särskilda kulturskolor. Det ska vara möjligt för ungdomar att utveckla sin kulturella förmåga och sina intressen. Det har även gett Sverige internationell konkurrenskraft inom många av kulturens områden.

Klimat

Den mänskliga aktivitetens klimatpåverkan har lett till krav på insatser för att begränsa dessa verkningar. Det har blivit något av en överlevnadsfråga att komma till rätta med koldioxidutsläpp och andra klimatpåverkande verksamheter.

Vi ser en rad åtgärder som Stockholm kan göra för att bidra till att minska klimatpåverkande verksamheter. Det gäller inte minst trafiken. En fortsatt övergång till kollektivtrafik är en viktig insats. Att bilar blir bränslesnålare och att fler använder alternativa drivmedel är en annan insats. Energieffektivisering av byggnader är ytterligare en insats som kan minska Stockholms klimatpåverkan.

Vidare finns det förutsättningar att satsa på miljöteknikföretag. Det finns ett flertal företag i Stockholm som med fördel kan dra nytta av den forskning som bedrivs vid regionens högskolor. En utveckling av dessa företag kan både göra tillvaron mer klimatsmart och bidra till näringslivsutveckling och fler jobb.

Kommunikation

Vi lever i en värld av, för och genom kommunikation.

Det handlar om transporter av människor och prylar, det handlar om samtalet och den virtuella kommunikationen genom Internet och ännu modernare hjälpmedel.

Ljud och synintryck strömmar över oss genom i-podar och från reklampelare. Antalet budskap som en vanlig invånare nås av under en vanlig dag ökar ständigt.

För moderna människor spelar goda förutsättningar för kommunikationer en avgörande roll för möjligheterna att leva ett bekvämt liv. Förmågan att få ner tiden för resor till och från arbetet är en viktig pusselbit för att skapa livskvalitet för den stressade storstadfamiljen. Det handlar främst om att göra bostadsområden tillgängliga med kollektivtrafik och avståndet mellan bostad och arbetsplats rimligt.

För många är minskade restider en av de viktigaste insatserna för att förbättra möjligheterna att få livspusslet att gå ihop. Det handlar också om att kostnaden för kollektivtrafik är rimlig. Under senare år har resenärernas andel av den totala kostnaden ökat, samtidigt som skattefinansieringens andel minskat. För att motivera en sådan utveckling måste kvaliteten bli avsevärt bättre. Satsningen på att förbättra kollektivtrafik och minska bilismen i regionen bör fortsätta och intensifieras. Det bör ske dels genom utbyggnad av spårbunden kollektivtrafik, genom att bygga förbifartsleden utanför regionens kärna och att personbilstrafiken i innerstaden får betala sina kostnader. Det bör ske genom trängselskatt, parkeringsavgifter och prioritering av andra trafikslag.

”Hur får arbetare och tjänstemän ihop sitt livspussel? Det blir längre och längre jobbresor. Det är hämtning av barn på dagis. Det gäller att få tid med varandra, barnen och sig själv.”

Sture Nordh och Roger Mörtvik, TCO

För en storstadsregion som vill konkurrera med andra storstäder i Europa och världen är det också nödvändigt att ha snabba och bra kommunikationer med flyg. Det är viktigt att Stockholm har möjlighet att behålla direkttrafik till betydande affärscentra. Risker är att Arlanda utarmas och att SAS satsar allt mer på Köpenhamn som den skandinaviska centrat. Det är en utveckling som det ligger i Stockholms intresse att motverka.

Kommunikation är inte bara att förflytta sig i verkligheten, utan också att röra sig på nätet. För allt fler spelar internet en stor roll i det dagliga livet, som informationsförsörjare, för sociala kontakter och för kunskap och förströelse. Möjligheten att kunna surfa på nätet i hela staden är en modern bekvämlighet för den som ständigt vill vara uppkopplad mot nyhetsflöde och den egna platsen på nätet. Vi vill förbättra möjligheterna till kommunikation via nätet.

Det innebär bl.a. att vi ska sträva efter att ha tillgång till snabba uppkopplingar via bredband och att det ska finnas god tillgång till sådan. Det kan också innebära att Stockholm erbjuder fri uppkoppling till Internet på offentliga platser.

Kommunikation i bred mening utgör en förutsättning för ett kompetent arbetsliv i Stockholm.

Kreativitet

”Vi lever i en lovande tid. Vi har utvecklat ekonomiska och sociala system som utnyttjar och tar vara på mänsklig kreativitet som aldrig förr.”

Richard Florida i *Den kreativa klassens framväxt*

Klimatet ska bjuda in till kreativt tänkande. Människors kreativitet kan ge Stockholm förnyelse, inspiration och modernitet. Därför ska vi bejaka kreativa aktiviteter. Vi vill skapa ett kreativt klimat i Stockholm. Det ska vara enkelt att förverkliga sina idéer och det ska vara enkelt att vara entreprenör.

”Nya möjligheter till nya jobb är hos enskilda människors idéer och kreativitet, inte ur gamla stora arbetsgivare.”

Ungdom i fokusgrupp

Vi vill inrätta Handelshus över hela Stockholm, efter en idé från Företagarförbundet. Det ska vara en mötesplats där företag ska kunna möta affärspartners, leverantörer, experter, finansiering och kunder. Genom dessa möten ska företagen kunna växa. Det ska bli en verksamhet som utvecklar lokala affärer och skapar nätverk mellan företagen.

”Det finns stöd att få vid starten av ett företag, men vart vänder man sig tre år senare när det gäller att växa?”

Johan Ödmark, Veritas

Det betyder att vi bjuder in till fortsatt utveckling av staden. Kreativiteten ska handla om stadens utseende, om möjligheterna att erbjuda människor varor och tjänster, det ska gälla både kommersiella verksamheter och sådana som görs ideellt eller i den

offentliga sektorns regi. Vi vill vända på alla stenar för att hitta förbättringar och uppmuntra till förnyelse.

Stockholm har visat att det finns en stor potential för innovativ förmåga. I en jämförelse mellan olika regioner i Europa visade sig Stockholm ha den största förmågan.

De tio mest innovativa regionerna i Europa

Ranking	Region
1	Stockholm
2	Helsingfors
3	Paris
4	Göteborg
5	Schweiz
6	Bryssel
7	Malmö
8	Östra Holland
9	Danmark
10	Norge

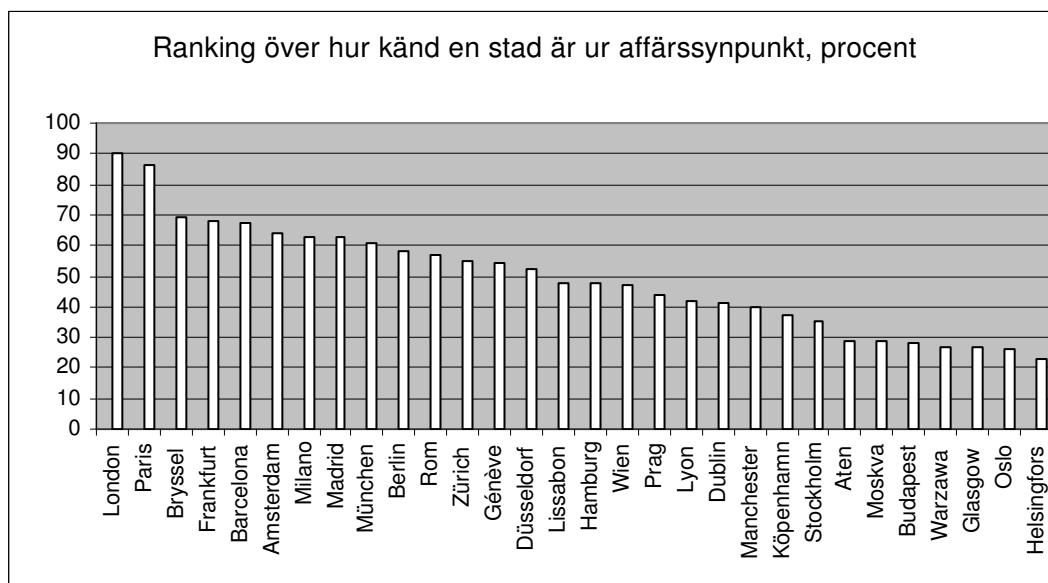
Källa: SBR (2005 Knowledge Competitiveness Index)

Kapital

För att utveckla staden och ge människor jobb och aktiviteter krävs kapital i olika former. Visst måste det finnas finansiellt kapital, särskilt om vi vill att Stockholm ska vara ett finansiellt centrum. Det krävs investeringar i realkapital för att produktionen av varor och tjänster ska utvecklas, för att bostäder och infrastruktur ska byggas.

Men vi måste också bygga vidare på det sociala kapital som finns i staden. Det gäller människors förmågor, samverkan och intresse för att bedriva aktiviteter som inte alltid är kommersiella. Det handlar om möjligheterna att delta i föreningsliv, t.ex. aktiv inom idrottsrörelsen, den egna bostadsrättsföreningen, hyresgästföreningen och andra ideella verksamheter.

”Överhuvudtaget bättre villkor för småföretagare. Arbetarrörelsen måste ta tag i dessa frågor. Innovatörer måste få bättre stöd än idag. Socialdemokraterna borde profilera oss tydligare i dessa frågor – tjata in att detta är en självklarhet – för det vet inte folk.”
Inger Wickbom, Nyföretagarcentrum i Huddinge

Stockholm behöver dra till sig kapital för att bli ett finansiellt centrum. Det finns förutsättningar för att bli än viktigare för affärsverksamheten i Europa. Men då krävs det goda villkor för att placera kapital här och inte minst att Stockholm blir mer känt för möjligheterna att bedriva affärer. I det avseendet har regionen en hel del att ta igen gentemot mer välkända handelsplatser. Men även städer som Stockholm definitivt bör kunna konkurrera med, som Prag, Lyon, Dublin och Manchester är mer kända ur affärssynpunkt än Stockholm.

Konkurrenskraft

Stockholm måste kunna konkurrera med de större städerna i Europa. Det handlar om att ha kompetent arbetskraft, en kostnadsnivå som svarar mot produktiviteten och en förmåga att producera varor och tjänster som efterfrågas.

De tio mest konkurrenskraftiga länderna i världen

1	USA
2	Schweiz
3	Danmark
4	Sverige
5	Tyskland
6	Finland
7	Singapore
8	Japan
9	Storbritannien
10	Nederländerna

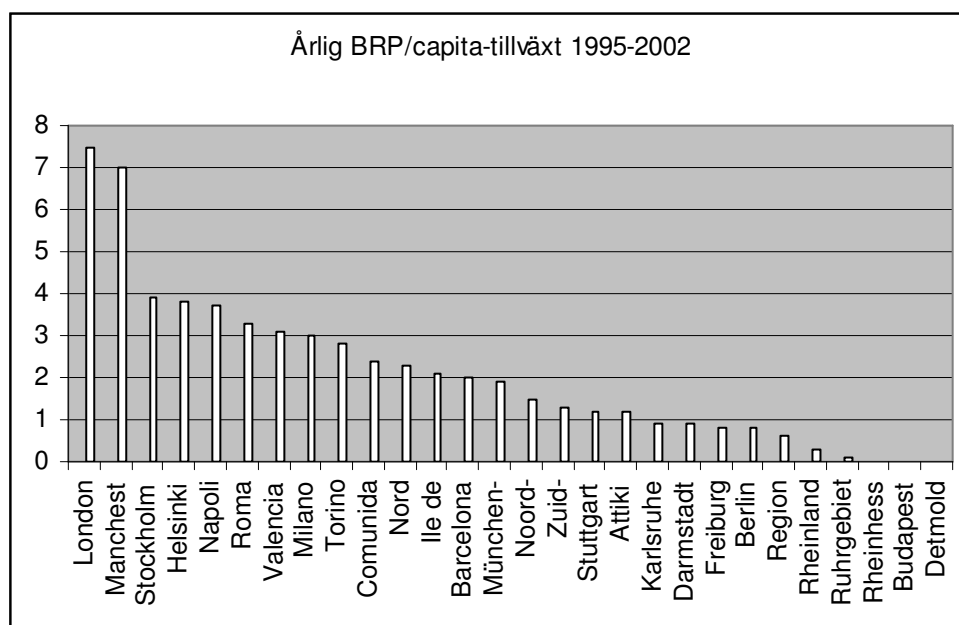
Källa: World Economic Forum's Global Competitiveness Index 2007

”Almega vill se en ökad aktivitet med att sälja det svenska välfärdssystemet till andra länder (såväl barn- som äldreverksamhet). Man tror på att exportera själva utförandet.”
Ulf Lindberg, Almega

Allmänt kan sägas att bruttoregionalproduktionen (BRP) i Stockholm har ökat snabbare än i riket som helhet. Det beror i sin tur på att sysselsättningen ökat snabbare än i övriga riket. BRP per sysselsatt har ökat i stort sett lika mycket i riket som helhet som i Stockholm. Däremot ligger nivån på BRP i Stockholm omkring 20 procent högre än i riket som helhet.

”Tydliga konkurrensfördelar: konstruktivt fack, kreativa människor som vågar ta ansvar, kompetens som stannar kvar i företaget. Stabilt politiskt system, inga naturkatastrofer, kunskapsintensiv produktion som man klarar av att leverera.”
Anders Vikdahl, AstraZeneca

Dessutom visar det sig att den årliga BRP-tillväxten per capita har varit mycket hög även i internationell jämförelse under senare år. Endast London och Manchester kan visa motsvarande tillväxttakt under perioden 1995-2002.

Stockholmsanda

Stockholm behöver göra en kraftsamling för att skapa en ny Stockholmsanda som förenar kompetens, kreativitet, kultur, kommunikation, kapital och klimat går det att skapa en god konkurrenskraft. Vi ska utveckla en politik som skapar jobb i Stockholm som utgår från att det är en storstad som ska utvecklas. Det är inte jobben i Borlänge, Olofström eller Edsbyn som Stockholm konkurrerar med – det är lokaliseringen till Berlin, London eller Paris som utgör alternativen, liksom Köpenhamn – i de fall Stockholm konkurrerar om placeringen av en verksamhet måste man vara bättre än övriga lokaliseringar.

Hinder

Kommunal splittring

Det finns en rad hinder för Stockholms utveckling. Ett hinder är den bristande samordningen mellan olika offentliga organ i regionen. Det gäller landstinget och de 26 kommunerna, det handlar om statliga organ och privata aktörer. Vi menar att mycket återstår att göra för att samordna aktiviteter, resurser och planer.

Stadsplaneringen har under många år handlat om att skapa ytor för nya bostäder. Det är givet att grönområden inte i första hand inte ska tas i anspråk. Det är i stället ytor som redan utnyttjats för bebyggelse som man strävar efter att använda. Men i stadsplaneringen måste man också ha planer för områden som har betydelse för näringslivet. Det måste finnas mark för industrier, kontor och handelsplatser.

”Stockholm måste ha en kraftfull organisation med resurser för hantering av planer. Beredskap för att det ska finnas färdiga planer när konjunkturen vänder vore önskvärt och skulle med all tydlighet se till att vända lågkonjunkturen snabbare.”
Thorsten Åsbjörn, Humlegården AB

Globaliseringen innebär en ökad konkurrens med andra regioner om bland annat arbetskraft och ställer krav på bättre samarbete mellan politik, näringsliv, akademi och övrig offentlig sektor. Det innebär i sin tur att nya krav ställs på de politiska styrformerna. Det innebär att det krävs mer samarbete mellan kommunerna i Stockholms län samt landstinget, men även med andra län. Stockholmsregionens arbetsmarknad har för länge sedan lämnat länsgränsen bakom sig.

Det finns ett klart samband mellan regionförstoring och ekonomisk tillväxt. Regionförstoringen möjliggör högre reallöner, fler arbets- och karriäralternativ för invånarna, ökade möjligheter för företagen att hitta arbetskraft med rätt kompetens och inte minst större underlag för utbildning och forskning. Den offentliga sektorn får dessutom ökade möjligheter att ordna välfärdstjänster av hög kvalitet.

Stockholmsregionen har sedan länge präglats av bristande gemensam beslutskraft och ekonomiska resurser för infrastruktur, vägar och spår samt bostadsförsörjning. Ett bevis för detta är att regeringar, oavsett färg, alltid har varit tvungna att sätta igång statliga utredningar för att utröna regionens framtida behov av infrastruktur. De samarbetsorgan som finns i regionen idag saknar reell beslutskraft. Det är därför av största vikt att en ny regional samarbetsstruktur växer fram och att den blir föremål för allmänna val. Ett direktvalt regionalt parlament kommer att ha större möjligheter att företräda Stockholmsregionen och ta till vara våra intressen.

Konkurrens på olika villkor

Ett hinder för seriösa företag i Stockholm är den konkurrens de utsätts för av företag som inte gör rätt för sig. Företag som inte erbjuder personalen kollektivavtalsenliga löner konkurrerar med sämre anställningsvillkor. Det kan innebära en snedvridning av konkurrensen även vid offentlig upphandling, vilket visat sig vid t.ex.

upphandling av färdtjänst, där Taxi Stockholm som har kollektivavtal inte har kunnat konkurrera med taxiföretag som saknat sådant.

Företag som inte betalar lagstadgade skatter och avgifter konkurrerar genom direkt fusk och lagbrott. De fackliga organisationerna måste ha resurser för att organisera personalen på ett effektivt sätt i storstadens olika verksamheter. De offentliga myndigheterna måste ha resurser för att se till att svart verksamhet förhindras. Den nya lagen om kassaregister för företag med kontanthantering är därför ett steg i rätt riktning.

För att våga driva företag behövs långsiktigt hållbara spelregler för företaget. Återkommande förändringar av olika regelverk skapar i sig större problem än själva innehållet i spelreglerna. Därför krävs enligt vår uppfattning breda politiska överenskommelser när spelreglerna förändras på mer betydande sätt som t.ex. innebär att konkurrens snedvrids eller en viss typ av företagande särskilt ska uppmuntras. Företagande får heller inte reduceras till att i praktiken vara en mer osäker anställningsform. Det skulle undergräva villkoren på arbetsmarknaden och dessutom riskera att drabba verkligt företagande.

Ett viktigt område för att våga starta företag är att spelreglerna följs av alla. Detta underlättas av de kollektivavtal som utgör grunden för den svenska modellen. Det är en trygghet också för den enskilde företagaren att veta att andra också håller sig till arbetsmarknadens spelregler. De gemensamma insatser mot bl.a. svartjobb som görs av branschorganisationer, fackliga organisationer, myndigheter och folkrörelser är mycket viktiga. Vi anser att de legala redskapen behöver skärpas, exempelvis så att myndigheterna får rätt till oanmälda inspektioner vid misstanke om organiserat svartarbete.

Ojämlig fördelning

Ett hinder mot tillväxten i regionen är den ojämlika fördelningen. Människor som inte får en rimlig ersättning via arbetslöshetsförsäkringen kan inte efterfråga varor och tjänster i den utsträckning som skulle vara önskvärd. Den som tvingas leva på socialbidrag har inte möjlighet att konsumera mer än det allra mest nödvändiga.

De stora regionala skillnaderna mellan regionens olika delar utgör också hinder mot tillväxten, eftersom så stor del av resurserna koncentreras till regionens välbeställda delar.

En mer jämlik fördelning skulle vara tillväxtskapande i regionen.

Tillväxt genom bidragsföretag

Som en röd tråd genom denna rapport går behovet av fler företag, fler entreprenörer och fler innovationer. Men de åtgärder som i stor utsträckning nu genomförs i kommuner och landsting handlar om att privatisera stora delar av kommunala och landstingskommunala verksamheter. Det innebär i stort sett bara att de anställda byter huvudman, i stället för offentliga arbetsgivare blir de privatanställda, men finansieringen går fortfarande över skattsedeln.

Det blir företagande genom skattemedel.

Vi anser att det är viktigt att det tillkommer företag på en marknad, att företagare med nya idéer kan växa. Det utgör en potential för fler jobb, att bara privatisera offentlig verksamhet leder i första hand inte till att det blir fler jobb, utan endast att de anställda får ny arbetsgivare.

Rädsla för våld och brottslighet

För att vara en attraktiv storstad måste man kunna garantera säkerheten. Våld, hot om våld och en miljö som inte upplevs som säker är hinder för att utveckla jobben i Stockholm.

”Kvinnor måste kunna gå säkra på stan. Det ska vara ordning och reda, rent och snyggt.”
Mona Sahlin, S

Det finns en stark tillit till människor i Stockholm. 89 procent av alla stockholmare ansåg i en undersökning (Folkhälsorapporten 2002) att man kunde lita på människor i det egna bostadsområdet. Men skillnaderna mellan olika grupper är stora. Bland dem som bor i hyresrätt var det hela 24 procent som inte ansåg att man kunde lita på människorna i det egna bostadsområdet, vilket gällde för endast 3 procent i boende i villa.

Bland äldre människor är det vanligt att känna otrygghet och på grund av det valt att inte gå ut. Men också i det avseendet är det stor skillnad mellan olika grupper. Nästan hälften av kvinnor som är 65 år eller äldre känner sådan otrygghet men bara var femte man i samma ålder har motsvarande rädsla. Av kvinnor som bor i hyresrätt är det mer än hälften som avstår från att gå ut till följd av otrygghet.

Att förhindra brottslighet, oavsett hur den ser ut, oavsett vilket ursprung den har eller vilka former den tar är en angelägenhet även i jobbskapande arbete.

Brister i offentlig miljö

Den offentliga miljön är viktig. Det finns många aspekter på den. Det ska finnas grönytor för rekreation. Vi måste genom klok samhällsplanering se till att det blir sådana naturliga utrymmen. Luften vi andas ska vara ren. Det gäller att begränsa utsläpp från bilar, anläggningar och verksamheter. En förnuftig miljöpolitik ska göra det möjligt att ta bort skadliga utsläpp i luften. Vattnet, det fantastiska vatten som till stor del utgör Stockholms prägel, ska vara rent och möjligt att utnyttja för bad och fiske. Det ska finnas ett ljus även i stadens innersta kärna. Stadsplaneringen måste ta hänsyn till behovet av ljus, även om vi behöver bygga höga hus. Det är ofrånkomligt att storstadsområden genererar buller. Det kommer från trafik, från anläggningar och olika verksamheter. Vi behöver göra vad vi kan för att begränsa bullret, minska trafiken vid bostadsområden och satsa på åtgärder som förhindrar bullerspridning.

Även den kommersiella reklamen hör till det offentliga rummet. Den har under senare år svämmat över och intagit plats efter plats. Den finns i trafiken, på öppna

platser och överallt där vi rör oss. Reklam är en nödvändig del av vår marknadsekonomi. Den gör det möjligt för producent och konsument att mötas. Men det är samtidigt angeläget att den inte helt tar över den offentliga miljön. Vi måste skapa fria utrymmen där vi kan slippa kommersiell reklam.

En attraktiv stad måste vara ren och städad. Staden ska städas regelbundet. Snö ska tas bort från gator, parker och trottoarer. Den offentliga miljön ska vara inbjudande.

Vi vill göra ett särskilt åtgärdsprogram för att få en bättre offentlig miljö.

”Förut var Stockholm känt utomlands som rent och tryggt, men den bilden håller på att förändras. Om Stockholm ska kunna locka utländska företag måste staden kunna kompensera sitt perifera läge med att vara en vacker och trygg stad. Man måste våga åka tunnelbana även på kvällen.”
Jonas Wiström, Ångpanneföreningen

Segregation

Integrationen av de personer som har sitt ursprung i andra länder måste fungera för att alla ska kunna få ett arbete. Vi kan konstatera att det brister på många sätt. Det behövs aktiva åtgärder för att komma till rätta med de hinder som personer från andra länder har att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

I en SCB-undersökning upplevde sig över 60 procent av personer med utländsk härkomst som diskriminerade i arbetslivet och var tredje på restauranger etc. Det finns med andra ord stor anledning att arbeta med att förhindra diskriminering.

Det gäller inte minst ungdomar som är andra generationens invandrare. De hamnar mycket lätt i utanförskap, oavsett om det gäller utbildning, föreningsverksamhet eller deltagande i arbetslivet.

”Jag som kvinna måste fundera på när, var och hur man ska skaffa barn. Ska jag göra det när jag pluggar, efteråt eller när jag börjar jobba? Det är klart att det kommer att ligga mig i fatet när det gäller lön och karriärutveckling.”
Ung kvinna i fokusgrupp

Förvärvsintensitet i Stockholms län	
Födda i:	Förvärvsintensitet (procent)
Sverige	82
Övriga Norden	73
EU 25 (utanför Norden)	61
Övriga världen	56

Andelen utrikes födda är högre i Stockholms län än i riket: 20,1 procent av befolkningen, jämfört med 13,8 för Sverige som helhet. Invandrare har dock svårt att

komma in på arbetsmarknaden. Detta är ett allvarligt problem både för de enskilda individer som inte kan få jobb, och för tillväxten och välfärden i regionen som helhet. Just den bristande integrationen av invandrare pekas av OECD ut som en av de viktigaste utmaningarna för Stockholm som tillväxtregion. För att Stockholmsregionens alltmer kunskapsintensiva näringsliv ska fortsätta att utvecklas måste all tillgänglig kompetens tillvaratas, oavsett kön eller etnicitet. Att det inte ser ut så idag beror på komplexa strukturer och diskriminering. Att åtgärda detta är inte lätt, men det betyder inte att vi kan blunda för problemen.

Kompetensbrister för framtiden

Idag lägger finanskrisen ett förlamande hinder över Stockholm, Sverige och hela världen. Arbetslösheten stiger och når nya oroande rekordnivåer. När konjunkturen vänder och efterfrågan på arbetskraft återigen ökar behöver beredskapen vara god så att de som står utan arbete har god kompetens för att passa in i det arbetsliv som väntar dem.

Ett gott exempel på hur detta kan gå till är de satsningar som görs på Scania i Södertälje. Där har företagsledningen satsat på en bred utbildning i stället för att varsla arbetstagare. Det gör att företaget, när konjunkturen vänder, står betydligt bättre rustat än annars. Satsningen på utbildning av personalen på Scania är också ett exempel på en god samverkan mellan ett privat företag, kommunen och inte minst EU-medel.

Men i näringslivet som helhet har man inte tillräckligt aktigt verkat för att utveckla personalens kompetens.

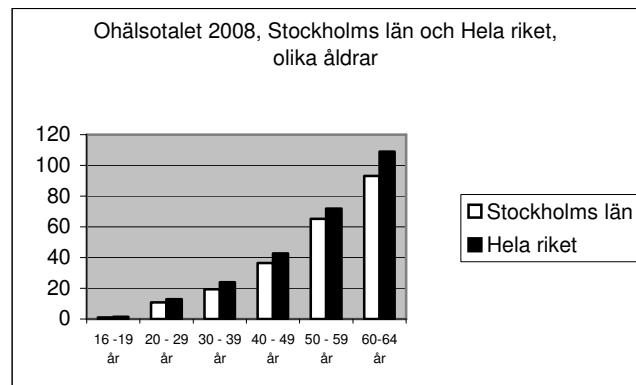
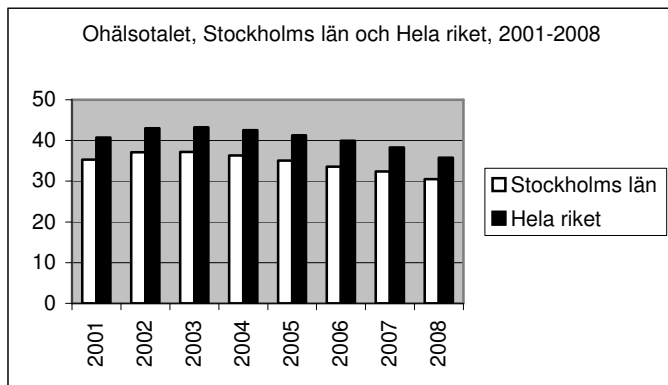
Det gäller även den offentliga utbildningen. Kommuner och landsting går på knäna finansiellt. Många har tvingat säga upp personal, avstå från att förlänga vikariat och timanställda får allt färre erbjudanden om arbete. Det försämrar den offentliga servicen, ökar det offentliga åtagandet för arbetslöshet och innebär att många människor får en pressad ekonomisk situation.

I en lågkonjunktur som den nuvarande måste det finnas motkrafter. Det måste finnas dem som kan åtgärda krisen. Det är framför allt staten som har möjlighet att exempelvis satsa på kompetensutveckling. Det skulle vara välgörande om staten åtog sig att satsa brett på en omfattande kompetensutveckling, av samma slag som kunskapslyftet var under den förra lågkonjunkturen. Det skulle Stockholm må väl av.

En bred satsning på utbildning och kompetensutveckling är nödvändig för att kunna möta framtida efterfrågan.

Arbetsmiljö som utarmar

Stockholm har en relativt sett frisk befolkning. Ohälsotalet i Stockholm är 30,5 dagar jämfört med 35,8 i landet som helhet. Men skillnaderna mellan olika åldrar är utomordentligt stor. Det är först i åldersgrupperna över 50 år som de verkliga ohälsotalen kommer fram. Men i alla åldersgrupper är ohälsotalet lägre i Stockholm än i riket som helhet. Ohälsotalet har också minskat under 2000-talet, med drygt 5 dagar.

Men om vi studerar situationen inom Stockholms län upptäcker vi återigen de stora regionala skillnaderna. År 2008 låg ohälsotalet högre än riksgenomsnittet i sju kommuner i Stockholms län: Botkyrka, Haninge, Upplands-Bro, Södertälje, Norrtälje och Nynäshamn. Det lägsta ohälsotalet finns i Danderyd, 17,1 dagar. Det kan alltså konstateras att i de kommuner som har flest höginkomsttagare, lägst arbetslöshet och minst socialbidragstagare har de lägsta ohälsotalen.

Mot bakgrund av de ohälsotal som existerar är det obegripligt att landstinget styrt vårdresurserna i ökad utsträckning till områden som inte har de stora ohälsoproblemen. För att förbättra hälsosituationen i Stockholm måste man sätta in resurser på de områden där de har störst möjligheter att göra nytta.

I ett växande antal yrken utgör hot och våld ett särskilt hälsoproblem. Det är inte minst anställda på Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen som i krisens tecken tvingas hantera många hotfulla situationer.

Alltför många ställs utanför arbetsmarknaden därför att de blir sjuka och utbrända på arbetsplatsen. Det gäller inte minst i den stressiga miljö som storstaden utgörs av. Vi vill pröva om det är möjligt för företag och offentliga institutioner i Stockholm att förbättra arbetsmiljön och kunna få fler att medverka i arbetslivet.

För att förbättra arbetsmiljön måste resurserna för inspektioner och kontroller. Men viktigast är ändå att det finns möjligheter till förebyggande verksamhet. De neddragningar som gjorts inom Arbetsmiljöverkets område kommer att allvarligt försämra möjligheterna att bedriva ett aktivt arbetsmiljöarbete.

Arbetsmiljön förändras. För att klara oförutsedda förändringar måste det finnas ett förebyggande arbete som ser till att det finns en beredskap inför dessa förändringar.

Skatter

Sverige kommer aldrig att bli bäst på att ha lägst skatter. Istället ska vi se vår välfärd och den livskvalitet den medför som en av våra främsta konkurrensfördelar. Men då måste vi också ha bäst välfärd för pengarna. Den välfärd som stockholmarna åtnjuter är till stor del beroende av att alla är med och finansierar den med skatter. Det är med skatterna vi ska betala vården, skolan, omsorgen och en stor del av kollektivtrafiken.

Alla invånare är beroende av att vi har en effektiv offentligt finansierad välfärd. Barnomsorg av hög kvalitet gör det möjligt för småbarnsföräldrar att delta i arbetslivet. God äldreomsorg tryggar tillvaron på ålderns höst och väl fungerande sjukvård ger oss vård när det behövs.

Ingen kan undvara denna välfärd, endast ett fåtal kan finansiera den själv.

Men hur omfattande den skattefinansierade välfärden ska vara och hur höga skatterna ska vara är en viktig politisk och ideologisk fråga. För oss är det en självklarhet att ta ut skatter som förmår att finansiera välfärden för alla. Om en majoritet av befolkningen ska acceptera höga skatter måste välfärden hålla en hög kvalitet.

Vi vill därför ställa tre krav på framtidens skatter: För det första är det en förutsättning att skatterna räcker till för en offentligt finansierad välfärd av god kvalitet. För det andra måste skatterna vara utformade på ett sådant sätt att de inte skadar produktionsförmågan. För det tredje måste skatterna tas ut på ett sätt som upplevs som rättvist.

I en storstadsregion är det särskilt viktigt att skatterna utformas på ett sådant sätt att det inte skadar regionens konkurrensförmåga gentemot storstäder i andra länder. Konkurrensen om var huvudkontor, forskning och produktion ska placeras är hård i alla delar av landet. Men det är särskilt känsligt för en storstad.

En storstadsregion är känslig för skatter som höjs, sänks eller nya skatter som införs. Stockholm verkar i en miljö där man ska attrahera kapital, företag och tillfälligt lokaliserade experter.

Det gör att det finns tre skatter som har särskilt stor betydelse för Stockholm. De är bolagsskattens utformning, möjligheterna att återinföra en förmögenhetsskatt och möjligheterna att använda sig av den särskilda expertskatten.

Bolagsskatten

Bolagsskatten har under många år varit konkurrenskraftig. I början av 2000-talet var den effektiva bolagsskatten i Sverige bland de lägsta i Europa. Bortsett från Irland var det bara gamla östländer som hade lägre effektiv bolagsskatt än Sverige.

Därefter har bolagsskatten sänkts i många europeiska länder. Lägst skatt finns nu i Cypern (10 procent) och Irland (10-12,5 procent). Danmark har sänkt bolagsskatten från 30 till 25 procent, i Finland från 29 till 26 procent och i många länder finns regler som gör att skatten för vissa inkomster i bolag är betydligt lägre än den nominella skatten. I Sverige sänktes bolagsskatten i år från 28 till 26,3 procent.

Tabell 1. Förändringar av formell bolagsskattesats i EU:s medlemsländer

Land	Bolagsskattesats (%)	Reformår
Belgien (BE)	39 till 33	2003
Bulgarien (BG)	15 till 10	2006, 2007
Cypern (CY)	25 till 10 (tre steg)	2003, 2005, 2006
Danmark (DK)	30 till 25	2005, 2007
Estland (EE)	26 till 23 (två steg)	2005, 2006
Finland (FI)	29 till 26	2005
Frankrike (FR)	35,4 till 34,4 (två steg)	2005, 2006
Grekland (EL)	35 till 25 (tre steg)	2005, 2006, 2007
Irland (IE)	40 till 12,5 (åtta steg)	2003 (senaste steget)
Italien (IT)	36 till 27,5 (tre steg)	2003, 2004, 2008
Lettland (LV)	22 till 15 (två steg)	2003, 2004
Litauen (LT)	29 till 15 (två steg)	2000, 2002
Luxemburg (LU)	29,63 till 25,5 (två planerade steg)	2009, 2010
Malta (MT)	35	Uppgift saknas
Nederländerna (NL)	34,5 till 25,5 (tre steg)	2005, 2006, 2007
Polen (PL)	28 till 19 (två steg)	2003, 2004
Portugal (PT)	30 till 25	2004
Rumänien (RO)	38/25 till 16	2000, 2005
Slovakien (SK)	25 till 19	2004
Slovenien (SI)	25 till 22	2007, 2008
Spanien (ES)	35 till 30 (25 för vinster upp till 120 202 euro)	2007, 2008
Storbritannien (UK)	30 till 28, 19 till 21 för vinster upp till 300 000 pund	2007, 2008
Sverige (SE)	28	1993
Tjeckien (CZ)	31 till 21 (tre steg)	2004, 2005, 2006, 2008
Tyskland (DE)	38,7 till 29,8 ¹	2008
Ungern (HU)	18 till 16	2004
Österrike (AT)	34 till 25	2005

¹ Den formella skattesatsen var före resp. är efter sänkningen egentligen 26,38 resp. 15,83 procent. Till detta läggs emellertid ett "solidaritetspåslag" om 5,5 procentenheter samt kommunal skatt. På grund av storleken av tilläggen anges skattesatsen för Tyskland med dem inkluderade.

Sänkningar av bolagsskatten är emellertid dyr. Den nyligen genomförda sänkningen beräknas kosta statskassan i det korta perspektivet 6,8 miljarder kronor. Om skattereglerna på sikt innebär att bolagen i ökad utsträckning kommer att redovisa sina skatter i Sverige kan det emellertid leda till större skatteintäkter än det annars skulle bli.

Det är viktigt att den svenska bolagsskatten, som onekligen varit en konkurrensfördel för Sverige, inte förvandlas till att bli en nackdel.

Expertskatten

Expertskatten är utformad så att den under tre år ger 25 procents skattelättnad för utländska nyckelpersoner som arbetar i Sverige. Allmänt har den inte uppfattats som särskilt effektiv. Många andra länder har en betydligt förmånligare utformning av expertskatten. Återigen handlar det till stor del om den konkurrenssituation som Sverige befinner sig i.

Om möjligheterna att rekrytera experter av olika slag för tillfälliga insatser i landet är mer förmånliga i t.ex. Danmark kommer det att återverka på möjligheterna att upprätthålla kvalificerade tjänster, forskning och annan verksamhet av strategisk betydelse.

”Livskvaliteten i Sverige är en stor konkurrensfördel när det gäller att rekrytera utomlands. Men det skulle underlätta om vi visste säkert på förhand om den anställde kommer att bli beviljad expertskatt eller inte. Idag är det för godtyckligt. Därför kan vi inte använda det som ett marknadsföringsargument.”
Jenny Huldshiner och Peter Henriksson, Dice

Förmögenhetsskatten

Förmögenhetsskatten avskaffades år 2007 av den nuvarande regeringen. Den uppgick vid tillfället till 1,5 procent av förmögenheter över 1,5 miljoner för ensamstående och 3 miljoner för gifta eller sammanboende. Under senare tid har förmögenhetsskatten avskaffats i en rad länder. För närvarande är det endast Frankrike som har förmögenhetsskatt.

Budgeteffekten av den slopade förmögenhetsskatten 2007 var 6,9 miljarder kronor i två steg. Det var alltså betydande inkomster som kom via förmögenhetsskatten. Det fanns dock problem förknippade med den förmögenhetsskatt som slopades.

Det finns fördelningspolitiska skäl att återinföra en förmögenhetsskatt.

Men om en förmögenhetsskatt åter ska införas måste den vara transparent, rättvis och rimlig. Det kommer att krävas ett ordentligt golv och ett tak i förmögenhetsskatten. Det ska gå att förutse vilka effekter den kommer att få för privatpersoner och företag.

Slutsatser

För Stockholms vidkommande är det angeläget att det finns en offentligfinansierad verksamhet av hög kvalitet. Det går inte att fuska med vård, skola och omsorg, det måste finnas ett socialt skydds nät som ger merparten en rimlig inkomstrygghet.

Skatterna ska inte försämra konkurrenskraften för produktion i landet.

Skatterna måste vara tillräckligt höga för att finansiera välfärden.

Skatterna måste vara utformade så att de tillgodoser högt ställda krav på rättvis fördelning.

Vi menar att det behövs en större skatteutredning för att se över hela skattesystemet. Samtidigt anser vi att bolagsskatten, expertskatten och förmögenhetsskattens utformning är särskilt betydelsefulla för storstadens förutsättningar och bör omedelbart sättas under lupp med syfte att utreda vilka effekter förändringar i dessa skatteslag skulle få.

”Socialdemokraterna får aldrig förknippas med ett parti som står för bidrag och att det är något man väljer, så att det till slut blir skamligt att rösta på partiet, för självklart ska det löna sig att arbeta. Allt annat är omöjligt.”

Ungdom i fokusgrupp

Arbetsrätten

Det har i våra samtal med olika företrädare för företag av varierande storlek förts fram olika uppfattningar om arbetsrättens påverkan på möjligheterna att driva företag. Det kan konstateras att de uppfattningarna står i strid med löntagarnas behov av trygghet i anställningen och kravet på saklighet vid t.ex. uppsägningar.

”De nedskärningar man nu tvingas till i krisens spår kommer att leda till att kvinnor, utländska medborgare och ungdomar främst måste lämna företaget till följd av turordningsreglerna i LAS. De medvetna satsningar man gjort på dessa grupper går därmed om intet. Kvar blir en skevare åldersstruktur och många som inom kort kommer att gå i pension.”

Olle Ehrlén och Svante Hagman, NCC

De synpunkter som kommit oss till del utgör emellertid en påminnelse om att det dels är väsentligt att hålla fast vid den svenska modellen som innebär att det är parterna på arbetsmarknaden som har ansvaret för de regler som gäller.

Ibland hävdas att företagare inte vågar anställa personal pga. dagens trygghetsregler för de anställda och att riskerna överförs på företagaren. Vi anser att man inte kan bortse från denna problematik utan ställer oss frågan: Hur undviker vi att den anställdes rätt till trygghet blir otrygghet för företagaren och ett hinder för bra jobb?

Socialdemokratin, med vårt fokus på trygghet åt alla, måste vara den politiska kraft som bäst kan lösa denna frågeställning. Det handlar om att mer effektivt fördela risktagande i samhället genom en ny kollektiv försäkringslösning för oförutsedda personalutgifter, i syfte att jämställa de små företagens risker med storföretagens.

I storstaden är det viktigt med ett dynamiskt arbetsliv som flexibelt förmår att hantera förändringar i efterfrågan, nya affärsidéer och kreativa lösningar på människors behov och efterfrågan.

Företagares trygghetssystem

Att starta företag medför alltid någon form av risktagande. En del personer är beredda att ta ganska stora risker för att förverkliga en dröm, men de är alltför få. Ska tillräckligt många våga starta företag så krävs bättre trygghetssystem också för företagare. Ytterst handlar det om att vi i större utsträckning kollektivt ska fördela risker vid företagande likväl som mot exempelvis arbetslöshet eller olika former av arbetshandikapp. Vi vill ge egna företagare rimliga möjligheter att nyttja socialförsäkringar. Även företagare ska ha goda villkor när de blir arbetslösa. Vi vill också ge företagare bättre möjligheter att få en andra chans om de en gång har misslyckats. Genom dessa insatser sänks tröskeln för att bli företagare.

Kommuner som motvikt

Det finns vidare en försiktighet hos många företag att anställa. Benägenheten att spara överstiger viljan att investera. Finanssektorn måste fungera och företagen måste vilja ta risker för att företagen åter ska anställa.

I en tid när privata företag av alla storlekar tvingas minska personalen, lägga ner verksamhet och göra kraftiga besparingar kan kommunala och andra offentliga verksamheter utgöra en motvikt. I dagsläget har emellertid även kommunerna en försämrad ekonomi som innebär att även dessa tvingas säga upp personal. Vi menar att staten bör öka bidragen till kommuner och landsting så att man kan bibehålla arbetstillfällena.

”Det är för lite folk i skolan. Varför kan det inte finnas klassmammor och klasspappor. Här kan unga pensionärer och lämpliga arbetslösa få en viktig roll. Lärarna får en mycket undermålig ledareutbildning, även rektorerna.”

Clas Malmros, Rektorsakademien

Den ekonomiska utvecklingen är beroende av att så många som möjligt arbetar. Det understryks av att vi har en åldrande befolkning. I Stockholms län beräknas andelen av befolkningen i arbetsför ålder minska från 62 till 61 procent fram till år 2030. Då är ändå trenden i Stockholm mer positiv än för övriga landet, på grund av hög inflyttning. På sikt innebär detta att allt färre yrkesverksamma kommer att behöva försörja allt fler unga och äldre utanför arbetsmarknaden. Enligt Stockholms stads beräkningar behöver förvärvsfrekvensen i länet öka från dagens 78,5 procent till 82,1 procent år 2030 för att säkerställa en fortsatt god ekonomisk utveckling.

Detta kan ställas i relation till att antalet förvärvsarbetande i Stockholms län minskade med drygt 100 000 personer på bara tre år under krisen i början på 1990-talet. Den kris var enligt många bedömare (bland annat regeringen) av samma dignitet som den vi befinner oss i nu. Därefter tog det nästan tio år innan antalet förvärvsarbetande var uppe på samma nivå som 1990 igen. Så många förlorade jobb kostar oerhörda summor, både för individen och för samhället.

En enkel överslagsberäkning som tar hänsyn till såväl arbetslöshetens direkta offentliga kostnader (a-kassa och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program) som indirekta kostnader (förlorade skatteintäkter) ger vid handen att en enda arbetslös person kostar samhället ca 255 000 kronor om året. Det innebär att en minskad sysselsättning om exempelvis 50 000 personer i Stockholms län skulle kosta samhället nästan 13 miljarder kr årligen. Kostnaderna blir dessutom större än så i längden, eftersom många av dem som blir arbetslösa i en kris aldrig kommer tillbaka till arbetsmarknaden.

”Ett brutalt misstag gjordes på 1990-talet då man tillät strukturarbetslösheten att öka. Ett stort antal personer lämnade arbetsmarknaden då och kom aldrig tillbaka. Får vi ett lika grovt fall i sysselsättningen igen så får vi stora problem med vår framtida välfärd. Då räcker det inte att som Anders Borg säga att det räcker om de får jobb när konjunkturen vänder – går man arbetslös i tre år så kommer man inte tillbaka till arbetsmarknaden igen, det visar all statistik. Och vad kostar inte det för samhället?”
Sandro Scocco, tidigare chefsekonom ITPS

Offentliga investeringar

Just under nuvarande konjunktur är det lämpligt att satsa på offentliga investeringar. En del infrastrukturprojekt ligger väl framme och kan fasas in på ett lämpligt sätt. Men mer skulle kunna göras för att möta lågkonjunkturen och satsa på offentliga investeringar, t.ex. renovering av skolor, byggen av idrottsanläggningar m.m.

En utvidgning av ROT-bidraget så att det omfattar både kommunala fastighetsägare, enskilda fastighetsägare och bostadsrättsföreningar skulle innebära över 1 000 ny jobb i Stockholmsregionen, enligt Byggnads.

Det finns också ett stort och brådskande behov av att möta klimatutmaningen genom energieffektiviseringar, klimatsmarta renoveringar av bostadsområden och införande av ny, grön teknik.

Innovationer och produktivitet

Vidare behöver vi få ett klimat som förmår omvandla innovationer till färdiga produkter på ett bra sätt. Det saknas såväl rådgivning som finansiering. Man behöver utveckla dessa resurser. Det är möjligt att statliga kreditgarantier kan användas i betydligt större utsträckning än för närvarande. Stöd till uppfinnare är en annan åtgärd som kan få betydande utväxling.

Förmågan att behålla jobb i konkurrensutsatt verksamhet, skaffa fler arbetstillfällen och kunna hålla en hög lönenivå förutsätter att produktionen håller konkurrenskraftig produktivitet. I en globaliserad företagsvärld, där knappast några bolag känner nationell tillhörighet, blir möjligheterna att hålla kvar produktionen i Stockholm beroende av konkurrenskraften.

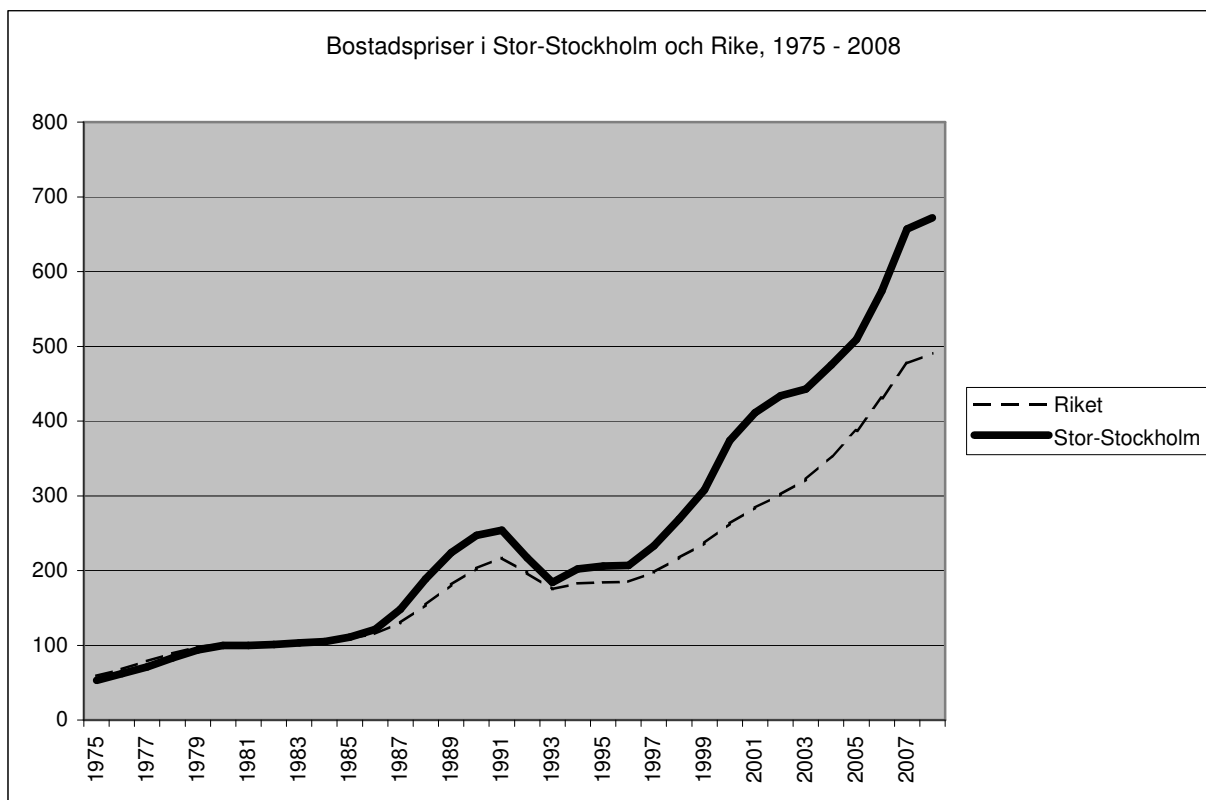
Dynamik, omvandling och förändringar är nyckelord för att behålla produktion och skapa nya jobb.

”Min mamma var jätteorolig när jag skulle säga upp mig och starta eget. Det man egentligen kan göra från politiskt håll är att stimulera attityderna till egenföretagande. Det finns en fantastisk kraft inneboende i varje människa och om man kan frigöra de krafterna som finns.”

Företagare i fokusgrupp

Bostäder och infrastruktur

Ett annat problem att attrahera arbetskraft till Stockholm är möjligheterna att lösa bostadsfrågorna på ett bra sätt. Stockholm har under lång tid haft stora brister när det gäller tillgången på bostäder. Den låga produktionsnivå som gäller för närvarande innebär att det kommer att utgöra ett hinder även i framtiden för lokalisering av verksamheter till Stockholm.

Prisutvecklingen på bostäder i Stockholm har varit snabbare än i övriga landet. Medan bostadspriserna har blivit fem gånger så dyra i riket som helhet sedan 1975 har de blivit sju gånger så dyra i Stockholm under samma period. Det är framför allt utvecklingen efter mitten av 1990-talet som utmärker situationen i Stockholm.

Antalet bostadsrätter har ökat kraftigt under de senaste åren. Enligt SCB har det sedan 1990 tillkommit 233 000 bostadsrättslägenheter. Hela 131 000 av dessa, dvs. 56 procent av tillskottet, har tillkommit genom omvandling från hyresrätt till bostadsrätt. Av dessa är det sammanlagt 97 000 lägenheter i Stockholm som ombildats till bostadsrätter, dvs. en betydande andel av det samlade bostadsbeståndet i området. Fördelningen på de olika upplåtelseformerna visas i nedanstående tabell.

Tabell. Lägenheter i Stockholm, fördelade på upplåtelseformer, år 2007

- Hyresrätt, allmännyttiga	223 000	(24 procent)
- Hyresrätt, privata	211 000	(23 procent)
- Bostadsrätt	275 000	(30 procent)
- Äganderätt	206 000	(22 procent)
- Övriga	8 000	(1 procent)
SUMMA	924 000	

För tillväxt och möjligheten att skapa jobb i Stockholm spelar tillgången på attraktiva hyresrätter en stor roll. Det är viktigt för att skapa en flexibel och dynamisk arbetsmarknad. Den som tar ett treårigt expertjobb i Stockholm är inte i första hand ute efter att binda sin ekonomi genom att köpa en bostad. Många gånger vill man enkelt kunna få tag på en hyreslägenhet.

Det gäller inte minst studenter som behöver en lägenhet under studietiden. Framför allt för de studenter som kommer från andra delar av landet är det viktigt att det finns hyresbostäder till rimliga priser om de ska kunna studera i Stockholm.

Förutsättningarna för att bygga hyreslägenheter är att de kan finansieras. Det innebär bl.a. att de inte ska beskattas hårdare, varken vid nyproduktion eller drift, renoveringar och ombyggnader, än andra upplåtelseformer.

”Lyhördhet. Göra något åt de strukturella problemen på hyresmarknaden. Prata och bry sig om mer än bara allmännyttan.”
Christer Jansson, Fastighetsägarna i Stockholm

För merparten av de nytillträdande på bostadsmarknaden, ungdomar och inflyttade, är köp av en bostadsrätt en utopi omöjlig att uppnå. Det måste finnas hyresrätter till rimliga kostnader för att kunna etablera sig i Stockholm med en egen lägenhet.

Det är också av betydelse för möjligheterna att attrahera personer från andra delar av landet och för att förmå kvalificerad arbetskraft från andra länder att tillfälligt eller varaktigt flytta till Stockholm att det finns hyresrätter. Därför är hyresrätten strukturomvandlingens bästa vän.

Det är också av stor betydelse att det går att hitta en bostad som ligger på rimligt avstånd från arbetsplatsen. Det är givetvis viktigt att ha en bra kollektivtrafik och det ska vara lätt att ta sig mellan bostaden och arbetsplatsen. Men med alltför stora avstånd mellan bostad och arbetsplats blir det långa dagliga arbetsresor. Det kan hindra möjligheten att arbeta heltid och förutsättningarna att umgås med familjen.

”Vi behöver rekrytera personal från andra delar av Sverige men det är svårt. Stockholm lockar visserligen som storstad, men för många är det ett alltför stort ekonomiskt steg att flytta hit. Det blir för dyrt för någon som inte påbörjat boendekarriären i Stockholm redan innan de kommit ut i yrkeslivet.”
Jonas Wiström, Ångpanneföreningen

Förväntningar

Gemensam Stockholmsanda

Vi har förväntningar på en ny Stockholmsanda.

Vad menar vi med det?

Vi menar att splittringen i Stockholm inte har varit till gagn för regionen och inte heller för landet. Det har hämmat regionens utveckling, det har skapat låsningar på en rad centrala områden. Det har begränsat möjligheterna.

Det har varit en splittring mellan de många kommunerna i Stockholms län. Det har varit svårt att komma överens om rimliga trafiklösningar som är bra för helheten. Det blir inte heller optimala lösningar på markfrågor. Och det gör att man splittras i försöken att komma till rätta med jobbkrisen. Vi menar att det behövs mer av samverkan inom regionen. Det behövs gemensamma åtgärder för att komma till rätta med de gemensamma problem som finns i regionen.

Det har varit splittring inom kommunerna. I många kommuner har hoppande majoriteter gjort att förutsättningarna för långsiktig planering har saknats. Efter varje val har det i stället blivit ändring av kursen. Kampen mellan partierna och möjligheten att gå segrande ur nästa val har varit ett hinder för långsiktiga överenskommelser. I Stockholms stad har man för några val sedan övergett samlingsstyret och övergått till majoritetsstyre.

I andra kommuner har den ena eller andra majoriteten varit given. Det har inte funnits behov av att komma överens och värnet av den egna kommunens invånare har många gånger gått ut över det gemensamma bästa.

Det har funnits brister i kontakterna mellan näringsliv och politik. Det måste bli mycket bättre samförstånd mellan det politikerna beslutar och de konsekvenser det får för regionens näringsliv. För Stockholms framtid är näringslivets utveckling helt avgörande.

”Näringslivet gör inte tillräckligt för Stockholm.”

Jacob Wallenberg

Det finns brister i kontakterna mellan de fackliga organisationerna och näringslivet. Det är en mindre andel av löntagarna i Stockholmsområdet som är medlemmar i facket, än vad det är i landet i övrigt. Det är också betydligt färre som omfattas av kollektivavtal på Stockholms arbetsmarknad än i övriga landet. Relationerna mellan parterna på Stockholms arbetsmarknad behöver förbättras för att regionen fullt ut ska kunna ta vara på sina möjligheter och komma förbi de hinder som finns.

”Samverka, samverka, samverka för regionens bästa!”

Per Unckel, landshövding

För att hävda Stockholms intressen är det också väsentligt att de nationella besluten inte motarbetar regionens utveckling. Det har under många år varit alltför många beslut som inte tagit hänsyn till vilka effekter de får för Stockholm. Det får inte skapas en motsättning mellan huvudstadsregionen och övriga landet – hela nationen vinner på att ha ett storstadsområde som sjuder av aktivitet.

En ny Stockholmsanda handlar om att söka samverkan mellan alla dessa grupper, att göra det lönsamt att komma överens helt enkelt. Fördelarna med samverkan ska framstå som tydliga samtidigt som priset för att söka strid ska vara högt.

”Det är bra om alla kommer samman för diskussioner och kan enas. Det borde finnas en stark gemensam vilja att utveckla kommunerna för deras bästa. En bättre samordning och samarbete mellan kommunerna skulle kunna leda till en bättre situation för hela regionen.”
Olle Ehrlén och Svante Hagman, NCC

Genom att gå samman och använda de samlade resurserna går det att få ut mer än om var och en arbetar för sig. Stockholm kan utvecklas snabbare och bättre än om man inte kommer överens.

Vi kommer i det följande att redovisa några uppslag till åtgärder som det finns anledning att arbeta vidare med.

Därför föreslår vi en bättre samordning och samarbete mellan kommunerna i Stockholm. Det skulle bli bättre för helheten och även var och en av kommunerna skulle få en bättre situation. Samarbetet behöver utvecklas på en rad områden. Det gäller att hitta nya och bättre former för detta samarbete.

Visioner för förnyelse

För att det ska bli någon förnyelse av arbetet måste man ha visioner för arbetet, det får gärna vara djärva initiativ som är utmanade och lite spetsiga – i det läge vi befinner oss räcker det inte med bara konventionella åtgärder.

Det har länge saknats visioner för Stockholm. Många inom kultursektorn längtar efter nya visioner, men många är också besvikna och känner sig inte företrädna av någon inom politiken.

För att de djärva visionerna inom kultursektorn ska kunna blomstra måste det finnas resurser för att främja kreativiteten. Det gäller att få igång kreativa tankar både för institutioner och fria grupper.

Näringslivet har inte heller tillräckligt aktivt verkat för att skapa visioner för Stockholm.

De fackliga organisationerna har i alltför stor utsträckning hamnat i motvind i arbetet för sina medlemmar.

Självklart behövs inte bara pengar utan tydliga mål och visioner. Vi anser att man borde ta hjälp av internationella inspiratörer för att utveckla och förnya staden. En

första insats för en ny Stockholmsanda borde vara att skapa en gemensam vision för vad vi vill med Stockholm: Vilken riktning vill vi gå i, vilka mål vill vi uppnå och vad är viktigast att skapa enighet om? Därefter kommer vi till frågorna om hur vi ska uppnå målen, vilken strategi vi vill använda och vem som ska göra vad?

”Ingen i Stockholmsregionen ska behöva gå arbetslös. Alla borde erbjudas arbete, praktik eller utbildning. Aktivitet i stället för passivitet.”

Wanja Lundby-Wedin, LO

Marknadsför Stockholm!

Stockholm är alltför lite känt i världen. Det finns en stor potential om man använder betydligt mer resurser för att marknadsföra Stockholm. Vi anser att man bör mångdubbla budgeten för marknadsföringsaktiviteter. Det kan ge turister, men också evenemang och företagslokaliseringar. En viktig faktor är lokaliseringen av huvudkontor. Huvudkontor genererar jobb inom exempelvis finans, marknadsföring och juridik, men också inom transport- och hotellbranschen. Evenemangen kan vara stora uppsättningar av musikaler, idrottsevenemang, kongresser och konferenser. Sätt Stockholm på kartan, helt enkelt.

”Sätt Stockholm på kartan.”

Mats Hulth, SHR

Vi vill att Stockholm tar initiativ till samarbete med andra storstäder i Sverige för att gemensamt se till att Sverige marknadsförs ordentligt i andra länder.

”Man borde våga satsa mer på Stockholm för att sätta staden på kartan. Stockholm borde marknadsföra sig som en stad med miljö och energi som profil.”

Olle Ehrlén och Svante Hagman, NCC

Stockholm är inte bara Sveriges största region, det är också landets huvudstad. Det borde vara alla förunnat att ha möjlighet att besöka sin huvudstad. Stockholm bör erbjuda paketevenemang för alla skolor i landet. Alla skolklasser i Sverige bör få möjlighet att besöka sin huvudstad.

Satsa på besöksnäringen!

Vi vill göra en kraftfull – och samordnad – satsning på besöksnäringen. Vi ska locka turister till den fantastiska skärgården, unik i sitt slag och ett givet turistmål för dem som vill uppleva något utöver det vanliga. Stockholm ska ha kapacitet att ta emot ett stort antal besökare, det ska finnas hotell och aktiviteter som lockar. Vi har restauranger i världsklass och ett utbud av måltidsalternativ av bästa internationella snitt.

Vi menar att Stockholm är värt att besöka som turist, som kongress- och konferensdeltagare eller för att komma till ett större evenemang. Oavsett om vi kallar

det turistverksamhet, besöksnäring eller upplevelseindustri: Vi vill sätta Stockholm på kartan!

Vi vill samordna ansträngningarna att marknadsföra regionen mellan kommuner och län i vår del av landet, men kanske också marknadsföra kombinationer tillsammans med Norrbotten, Jämtland och Dalarna för att erbjuda både storstadsupplevelsen och det glesbefolkade lugnet.

Vi vill utnyttja Stockholms vattenvägar bättre. Det kan vi göra genom att se till att fler kryssare kan anlägga Stockholms hamnar. Det skapar möjlighet för fler turister och ett mer sjudande liv i staden.

Vi tycker att Stockholm åter bör satsa på festivaler. Det kanske är dags att förnya vattenfestivalen som ett sätt att markera stadens betydelse.

Utveckla IT-staden!

Vi vill utveckla IT-staden. Stockholm ska visa framfötterna genom att vara den region som ligger i täten när det gäller utvecklingen av den virtuella infrastrukturen.

Överallt i den offentliga miljön ska det gå att koppla upp sig mot Internet genom öppna nätverk. Vi menar att det bör undersökas i vilken utsträckning kommunerna kan och bör medverka till detta.

Vi vill stärka det kluster av IT-företag som finns i Kista, skapa förutsättningar för att Stockholm ska vara så bra som möjligt när det gäller utvecklingen av teknik- och kommunikationsföretag inom olika områden.

”Dataspelsbranschen är en framtidsbransch som präglas av pionjärande. Den skulle mycket väl kunna vara strategisk för Sverige: den kompetens som krävs finns inte på särskilt många andra håll. Den teknik man använder har många andra användningsområden vilket gör att det borde finnas positiva spin off- eller klustereffekter av att satsa på branschen.”

Jenny Huldshiner och Peter Henriksson, Dice

Utnyttja starka varumärken!

Stockholm är hemort för några av de internationellt mest kända varumärkena som landet har att erbjuda. Det gäller t.ex. Alfred Nobel och ABBA. Mer borde göras för att använda de här varumärkena för att förstärka känslan av Stockholms betydelse.

Satsa på flyget!

Antalet passagerare som flyger till och från Arlanda har stagnerat sedan 2001, dvs. efter händelserna den 11 september. Antalet resenärer låg då på 18,2 miljoner och uppgick 2007 till knappt 17,9 miljoner. Samtidigt har antalet passagerare vid Bromma-flyget fördubblats från 0,9 till 1,8 miljoner. Antalet utrikes landningar har minskat med 15 procent på Arlanda, samtidigt som behovet av internationella kontakter har ökat avsevärt.

Det måste gå fler direktflyg till och från Stockholm. Vi har två kommersiella flygplatser i Stockholm. Arlanda flygplats måste bli ett viktigt nav för SAS och flygplatsen bör dessutom döpas om för att påminna om det som är stort med Stockholm och landet. Det krävs en kraftsamling för att utveckla Arlanda.

Flyget spelar stor roll för att utveckla ett modernt näringsliv och det ska underlätta för utvecklingen i Stockholm.

Satsa på snabbtåg!

Vi förflyttar oss numera allt längre per dag. Många väljer att hellre ha en längre resväg till jobb och studier, än att flytta permanent. Vi byter sysselsättning oftare än förr, och vi gör det på en arbets- och utbildningsmarknad som blir allt större geografiskt. Detta ställer stora krav på transportsystemen. Samtidigt ser vi att näringslivet förändras. I takt med att ekonomin allt mer globaliseras blir det viktigare för företag, såväl stora som små, att samverka i olika former av nätverk och kluster. När kraven på företag att minska lagerhållningen ökar, växer istället behovet av snabbare, säkrare och mer flexibla transportlösningar. Sammantaget innebär även detta att kraven på transportsystemen skärps.

Idag tar det ofta över tre timmar att åka tåg mellan Stockholm och Göteborg, samtidigt som man kan ta tåget mellan Paris och London på drygt två timmar – trots att avståndet däremellan är längre. Detta riskerar på sikt att urholka Stockholms, och Sveriges, internationella konkurrenskraft.

Dessutom vet vi att vägtrafiken idag står för den största delen av de svenska CO₂-utsläppen, och medan andra sektorer har minskat sina utsläpp sedan 1990, har trafikens utsläpp ökat kraftigt. För att klara framtidens klimatutmaning kommer det att vara nödvändigt att bygga ut spårtrafiken.

Vi vill bygga spår för höghastighetståg i hastigheter över 300 km i timmen mellan Stockholm-Göteborg (Götalandsbanan) och Stockholm-Öresund (Europabanan), och på så sätt knyta de svenska storstadsområdena närmare varandra, och Sverige närmare Europa. Att göra detta kommer att kräva mycket stora resurser. Vi är dock övertygade om att det är en nödvändig investering som kommer att betala sig.

Bygg ut kollektivtrafiken!

Vi anser att det är viktigt att ta nya tag när det gäller den så kallade Dennis-överenskommelsen. Stockholm måste få fler investeringar både i både vägar och spårbunden trafik. Bra kollektivtrafik är en överlevnadsfråga för storstäder. Det behövs bra busslinjer, ett väl utbyggt pendeltågsnät, hög service i tunnelbanan och investeringar i tvärförbindelser för att förkorta restiden för dem som inte följer det vanliga mönstret in och ut från centrum.

Stockholm bör kunna vara den region där vi prövar nya sätt att färdas kollektivt. Handelsplatser växer upp där det saknas kollektivtrafik vilket gör att stockholmarna tvinga ta bilen för att handla. För att klara utmaningarna om kommunikationer i en

modern huvudstad bör vi pröva möjligheterna att investera i spårtaxi mellan handelsplatser och kollektiva ”knutpunkter”.

Regionen kan genom satsningar på kollektivtrafik vidgas. Det framgår tydligt av satsningen på Mälardalsregionen. Genom goda tågförbindelser kan Stockholmsregionen attrahera människor från ett stort geografiskt område. Allt fler blir dessutom, åtminstone för en del av arbetstiden, relativt oberoende av var man utför sitt arbete. Det betyder vidgade möjligheter för dynamiska och flexibla jobb, där arbetet formellt hör till Stockholms arbetsmarknad men där det fysiska arbetet ofta utförs i ett stort omland.

Gör Stockholm dubbelt så grönt!

Stockholm ska vara ett ledande föredöme för ekologisk omställning. Vi ska ligga i framkant i förändringen bort från klimatförstörande verksamhet. Det ska finnas en genomtänkt satsning på hur det med minsta möjliga ingrepp i människors vardag går att få ner klimatpåverkande företeelser.

”Gör en grön satsning i Stockholm. Det gäller energi och andra investeringar. Stockholmsregionen har stora möjligheter.”
 Marcus Wallenberg

Stockholm kan också bli ledande när det gäller företag med miljöteknik som bärande tema. Det finns en samverkansgrupp för att utveckla gemensamma strategier, men mer skulle kunna göras. Det kan krävas att fler grupper av företag samverkar för att det ska bli framgångsrikt.

Vi vill att regionen gör en riktad satsning för att få fler miljöföretag till regionen. Det kan handla om företag med intressanta energilösningar eller företag som innebär andra miljötekniska lösningar.

”En systematisk satsning på hållbar konsumtion är samtidigt indirekt en strategi för teknikutveckling, nya affärsidéer och företag och en sund tillväxt av både ekonomin och jobben.”
 Stefan Edman, *Bilen, biffen, bostaden*

Ett sätt att stödja de gröna näringarna i Stockholm vore att använda sig av den offentliga upphandlingen. Kommunerna och landstinget i Stockolms län handlar årligen för stora belopp. Genom offentligt stöd till en omställning i miljövänlig riktning, kommer efterfrågan på miljövänliga produkter och tjänster att öka så att de kan utvecklas och göras tillgängliga för fler konsumenter. Om dessa köp i hög grad inriktas mot hållbara varor och tjänster (livsmedel, transporter, energi mm) kommer volymen av sådana produkter att öka. Det betyder i sin tur troligen sänkta priser. Offentlig konsumtion kan också – i kraft av sin stora volym – stimulera till en miljödriven produktion för både hemmamarknad och export. Ännu starkare blir effekterna om de offentliga upphandlarna konsekvent köpte sina varor i det som definieras som den miljömässigt bästa kvartilen av sortimentet.

Vi vill också avsätta resurser till införande av ny, grön teknik. Det utvecklar Stockholm, understöder Stockholms miljöteknikföretagande och stärker Sveriges

potential som exportland. Exempel på detta kan vara att installera sopsugar och avfallskvarnar inom avfallshanteringen.

Dessutom vill vi att Stockholm möter det omfattande renoveringsbehovet inom miljonprogramsområdena med stora satsningar på klimatsmarta renoveringar. Det handlar om att förbättra boendestandarden för tusentals människor samtidigt som man skapar tusentals arbetstillfällen och möter den nödvändiga klimatutmaningen. Såväl statliga som kommunala former av stöd, exempelvis ROT-avdrag som även gäller hyresrätter, vore ett steg på vägen.

Bostadssektorn står för en stor del av de klimatpåverkande utsläppen. För att klara framtidens utmaningar krävs det investeringar i ett mer klimatsmart boende i både nyproduktion och i befintligt bostadsbestånd. En stor del av villor och radhus i regionen använder elektricitet för att värma upp husen. Det är både ett dyrt och ineffektivt sätt att värma bostäder. Vi bör satsa på alternativa energikällor.

Satsa på systemtänket!

Det finns många exempel på hur vi i Sverige är duktiga på helheten – på att tänka i system. Inte minst gäller det inom miljöteknikens område. Det som gör Hammarby Sjöstad så fantastiskt är inte de olika delarna, utan helheten, att systemtänket har funnits med från början. Däremot är vi mindre bra på att exportera detta kunnande inom hållbara lösningar. Här finns en stor potential. Samverka mellan olika aktörer kan ofta leda till att helheten blir större än summan av delarna för sig. Här kan kommunen spela en roll genom att medverka till att skapa mötesplatser för olika aktörer, både från näringslivet, forskningen och det offentliga.

Öka samverkan offentligt och privat!

Vi tror att det går att förbättra samverkan mellan den offentligfinansierade verksamheten och näringslivet. Vi vill inte låsa oss för vilka verksamheter som ska bedrivas privat och vilka som ska vara förbehållna den offentliga verksamheten.

Vi är öppna för att ompröva vad som verkligen behöver drivas inom den offentliga verksamheten. Däremot anser vi att möjligheterna att skapa arbetstillfällen på det sättet är överdrivna. Det är egentligen bara ett sätt att flytta arbetstillfällen från offentlig till privat sektor. Den gemensamma finansieringen blir varken större eller mindre bara för att verksamheten bedrivs privat. Däremot kan olika alternativ främja produktivitet och förnyelse.

”Bemanningsbranschen är här för att stanna och det finns anledning att fundera över om den kan användas mer i samhällliga syften: public-private partnerships etc., liknande arbetsförmedlingen tillsammans med kommunen i Södertälje.”
Peter Lundahl, Manpower

Det har också visat sig att kvaliteten på många verksamheter som privatiserats har försämrats. Om det ska ske en upphandling och privatisering av offentligt finansierad verksamhet, och det kan det finnas goda skäl till, så måste man vara noggrann med

hur man specificerar de krav man ställer på leverantören, i stället för att efterfråga många gånger meningslösa formalia.

Utveckla samarbetsavtal inom hälsovårdssektorn!

Ett konkret område där det skulle vara möjligt att förbättra samverkan mellan offentligt och privat är inom hälsovårdssektorn. Till stor del finansieras sjukvården av landstinget. Man är beroende av läkemedel som utvecklas och tillverkas av privata läkemedelsföretag. Samtidigt är alla beroende av forskning och utveckling som till stor del bedrivs i statliga universitet och institut.

Vi anser att ett utvecklingsavtal bör slutas mellan landsting, läkemedelsföretag och staten för att långsiktigt trygga samverkan för fortsatt utveckling.

”Mer samarbete mellan industri och offentlig sektor för att utveckla system och produkter för export.”
Anders Lönnberg, Novartis

Minska de sociala klyftorna!

En region där klyftorna ökar och där alla inte får chansen är en region som inte utnyttjar sin fulla potential. Ett samhälle där vissa aldrig kommer in på arbetsmarknaden och ständigt lever på marginalen är ett samhälle där de sociala spänningarna ökar. Dessa spänningar kostar – i pengar, trygghet och oförverkligad potential. Vi vinner alla på ett samhälle där alla kan bidra och där människor inte ständigt upplever att de hamnat på efterkälken. Därför är det viktigt att slå vakt om en fördelningspolitik som gör att klyftorna minskar. Det skapar bättre förutsättningar för ett samhälle där fler skaffar sig utbildning, får jobb och startar företag.

Öka Stockholms attraktivitet!

Vi vill att Stockholm ska bli attraktivare i alla avseenden. Det innebär att det ska vara tryggare, renare och snyggare. Det handlar om att satsa på att förhindra våld och annan brottslighet. Över hälften av alla pensionärer ska inte behöva stanna hemma av rädsla för våld och brottslighet.

Vidare vill vi att staden ska städas oftare och mer noggrant för att vi alla ska känna stolthet för Stockholms gator och torg. Vi vill bygga vidare på den bästa arkitekturen som Stockholm har att erbjuda. Konstnärliga utsmyckningar ska spela en viktig roll när vi bygger vidare på Stockholmsregionen.

Satsa på fler attraktiva bostadsområden och offentliga investeringar!

Vi vill satsa på utbyggnaden av offentliga byggnader under lågkonjunkturen. Alla skolor som har behov av upprustningar bör få möjlighet att göra det under de närmaste åren. Vi bör tidigarelägga byggande av idrottsanläggningar, oavsett om det handlar om nya större anläggningar eller små idrottsplatser i bostadsområden.

Bygg 100 nya idrottsplatser för att främja spontanidrotten.

Det är viktigt att regionen kan erbjuda bra bostäder. Det är ett långsiktigt arbete. Men nuvarande låga bostadsbyggande snarare försvårar möjligheterna att klara bostadsbehovet än underlättar en lösning. Det bör snarast tas fram en plan för en snabb utbyggnad av bostäder i länet. I första hand är det hyresbostäder som behövs för att möta efterfrågan. Det är emellertid, med nuvarande finansieringsregler, inte lönsamt att bygga hyreslägenheter. Det är i stor utsträckning nationella beslut som behöver fattas för att göra byggande av hyresbostäder möjligt.

Det finns också stora upprustningsbehov i många miljonprogramsområden, lägenheter som byggts för 35-45 år sedan. Regeringen sänkt skatten för villaägarnas renoveringar. Dessutom kan bostadsrättsinnehavare få sänkt skatt vid renoveringar inne i lägenheten. För bostadsrättsföreningar och för hyreslägenheter har motsvarande skattesänkningar inte genomförts. Det är obegripligt att regeringen gjort denna ensidiga satsning.

Vi menar att det behövs investeringsstöd för nyproduktion av hyreslägenheter och en utjämning mellan de olika upplåtelseformerna när det gäller villkoren för renoveringar.

Gör Stockholm till kunskapens huvudstad!

Utbildningsfrågorna kommer att spela en stor roll. Det gäller alla, på alla nivåer och det ska vara utbildning med högsta kvalitet. Kunskap kommer att spela en allt viktigare roll i framtiden. Utbildningen är grunden för näringspolitiken.

”Det finns för låg ambitionsnivå i Sverige både för kompetens och infrastruktur. Det som avgör attraktionskraften i en storstad som Stockholm är kunskap, infrastruktur, boendemiljö och kulturutbud. Ambitionsnivån är inte tillräckligt hög.”
Carl Bennet, Getinge

Vi kan göra Stockholm till en kunskapshuvudstad. Förutsättningarna är goda. Det finns högskolor av världsklass, t.ex. Karolinska Institutet och KTH. Vi anser att det är viktigt att alla högskolor får en tydlig profil, satsar på att bli riktigt bra på vissa områden. Högskolorna i regionen ska få nödvändig spets.

”Att Socialdemokraterna återgår till sin tidigare starka prioritering av en bred och resursstark grundforskning med tydlig satsning på de framgångsrika universiteten och att man inför särskild rätt till avdrag för forskningsinvesteringar samtidigt som bolagsskatten hålls låg och att man inför gynnsamma skatteregler för gästforskare.”
David S Andersson, AstraZeneca

Idag ser vi att klyftorna i samhället till stora delar beror på skillnader i utbildningsnivå. Den höga ungdomsarbetslösheten drabbar framför allt dem som har ofullständiga betyg från gymnasiet, eller som slutade redan efter grundskolan. Lösningen på detta kan aldrig vara att ställa lägre krav på vissa elever. Istället måste alla nödvändiga resurser sättas in för att tillförsäkra alla barn och ungdomar en god utbildning och en bra start i livet. Det måste också vara enkelt att bygga på sin utbildning senare i livet och kanske flera gånger om.

Även om utgångsläget är gott krävs det ständig förnyelse av kunskapen. Vi vill som Obama stimulera alla att ägna ett år åt utveckling av sina kunskaper. Vi vill att Stockholm gör ett språng i kompetensutveckling. Vi ska sätta lärandet i centrum. Var och en av invånarna i Stockholm ska stimuleras till att drömma om utveckling hellre än pension.

”Förutom KTH har universiteten och högskolorna inte nödvändig spets i regionen. Det behövs en bättre samordning av FoU – inte genom att allt slås ihop – men att man gör fler gemensamma projekt. Tillsätt en samordning av detta där man inte pinkar revir.”
Michael Treschow, Ericsson

Samordna satsningarna på FoU – inte så att allt ska slås ihop– men fler gemensamma projekt ska stimuleras. Tillsätt en samordning för detta så att högskolorna inte bekämpar varandra utan förmås att samverka.

Vi vill bygga ett stort nytt campus för alla universitet och högskolor i regionen. Det ska vara hög kvalitet på campus. Sätt igång genast och bygg 5000 studentbostäder. Där ska studenter och lärare finna stimulerande miljöer, en samverkan mellan olika discipliner ska förhoppningsvis leda till goda resultat.

”Utbildning, kunskap och ständigt lärande för alla. Ingen motsättning mellan spets och bredd. Bygg ett stort nytt campus för alla universiteten och högskolorna. Sätt igång och bygg 5 000 studentbostäder.”
Börje Ekholm, Investor

Vi vill att alla ska få en bättre gymnasieutbildning och att fler får möjlighet till högre utbildning. Vi vill värna yrkesutbildningen. Utbildning, kunskap och ständigt lärande för alla är modellen för framtiden. Det finns ingen motsättning mellan spets och bredd när det gäller kunskaper. Vi behöver både och vilket är vad vi ska erbjuda.

Vi behöver förbättra lärarutbildningen och satsa på att få fram motiverade, kunskapsrika lärare. Bra lärare utför en viktig gärning i vårt utbildningsväsende som många ungdomar redan idag kan vittna om. Men det finns för lite personal i skolan, vi behöver satsa på att förstärka närvaron av vuxna i skolan. Alla ska ha rätt till stöd i sin utbildning. Det krävs ett individuellt bemötande av eleverna i skolan. Det är skolans ansvar att alla elever tar till sig de kunskaper som krävs för att bli godkänd.

För att ungdomar ska stimuleras att använda sin tid för att förstärka sina kunskaper behövs det också en balans mot fritiden. Det behövs insatser för att stimulera ungdomar att delta i olika aktiviteter, musik, idrott eller andra verksamheter. Det behövs allaktivitetshus och de får gärna vara generationsövergripande.

Alla elever har rätt till breda kunskaper för att kunna vara attraktiva på många olika platser i yrkeslivet. Samtidigt måste det finnas goda möjligheter att vidareutbilda sig som vuxen. Det kan inte vara så att hela ens yrkesliv avgörs av några val man gjorde i nedre tonåren. Det måste finnas möjlighet att byta spår mitt i livet.

Vi siktar på att Stockholm ska bli Europas kunskapshuvudstad!

Dimensionera utbildningen!

Stockholm, och Sverige, behöver fler utbildningsplatser. Men det räcker inte. Vi måste också sätta fokus på utbildningens innehåll. Idag har vi så stora matchningsproblem på arbetsmarknaden att de hämmar tillväxten. Det beror bland annat på att i dagens utbildningssystem styrs dimensioneringen i hög grad av elevernas efterfrågan. Trots en mycket god arbetsmarknad för exempelvis svetsare och civilingenjörer, så väljer ungdomar bort dessa utbildningar. Istället vill många utbilda sig inom media och samhällsvetenskap. Bland företagen i flera av nyckelbranscherna i Stockholm finns en oro för framtiden för att alltför få ungdomar idag är intresserade av att studera data, IT och naturvetenskap. Det finns fog för den oron. Andelen som går på naturvetenskapligt program på gymnasiet har halverats på bara tio år och ligger nu på ca 11 procent av alla gymnasieelever i Sverige. Den utbildningen behöver byggas ut.

Naturvetenskaplig och teknisk kompetens är inte den enda som behövs i ett kunskapssamhälle, men den spelar en viktig roll. Mycket av den tillväxt som välfärdssamhället byggt på kommer sig av ett framgångsrikt tekniskt kunnande inom industrin. Även om framtiden kommer att se annorlunda ut verkar det osannolikt att behoven av tekniskt kunnande kommer att minska i den takt som gymnasieelevernas val antyder. Inte minst därför att vår tids största utmaning, klimatfrågan, ställer höga krav på snabb teknisk utveckling.

Ett annat viktigt område som riskerar att drabbas av arbetskraftsbrist i framtiden är vård och omsorg. Pensionsavgångarna bland vård- och omsorgspersonal kommer att vara stora i hela Sverige. Samtidigt räcker tillskottet av arbetskraft från gymnasieskolans omvårdnadsprogram inte till för att täcka behoven. Särskilt tuff kommer utmaningen att vara för äldreomsorgen, under en tid när de äldre blir allt fler. Utbildningen inom vårdprogrammet behöver skärpas upp och kraven på utbildningen bli tydligare.

Mot denna bakgrund kan vi konstatera att utbildningen måste dimensioneras efter framtidens arbetsmarknad, i högre utsträckning än idag. Självklart ska varje enskild individ kunna välja vad hon eller han vill utbilda sig inom. Men en valfrihet som innebär fritt val av studieplats, men stängda dörrar på arbetsmarknaden, är ingen sann valfrihet. Det är dags att erbjuda fler utbildningsplatser inom naturvetenskap och vård och omsorg.

”Idag är det mycket osäkert om vi kommer att ha någon fordonsindustri om tio år, men vi vet att vi kommer att behöva äldreomsorg om tio år. Vi vet till och med hur mycket äldreomsorg vi kommer att behöva. Ska vi då göra samma misstag som på 90-talet, det vill säga kraftiga nedskärningar i offentlig sektor av personal vi vet att vi kommer att behöva? Det ger inte ens några stora besparingar egentligen. Det är bara att flytta kostnaderna till a-kassan och socialbidragen istället.”
Sandro Scocco, tidigare chefsekonom ITPS

Ökad kontakt mellan skola och arbetsliv

Kontakten mellan skolan och arbetslivet måste förstärkas. Idag menar många företag att de utbildningar som finns inte svarar mot de faktiska behoven i näringslivet. Ofta efterfrågas ett större inslag av praktisk kunskap i utbildningen, såväl på gymnasie- som högskolenivå. Men även parterna på arbetsmarknaden har ett ansvar för att de som gått färdigt sin utbildning och har behov av praktik får en sådan.

Vidare är det ett problem att utbildningens kvalitet upplevs som skiftande mellan skolor och lärosäten. Vi vill att kontakterna och samarbetet mellan utbildningen på olika nivåer och arbetslivet ökar. Alla grundskoleelever ska ges rätt till två veckors praktik. Men det räcker inte. Särskilt under senare år av utbildningen ska samarbetet med näringslivet och de offentliga arbetsgivarna vara ständigt återkommande.

Dessutom vill vi införa en garanti för alla skolelever att få praktikarbete under sommarlovet.

Stimulera innovationer!

Innovationer ska stimuleras. Redan i tidig skolålder ska information och utbildning om möjligheterna för innovationer läggas in. En verksamhet som visat goda resultat är ”Snilleblixarna” där unga skolelever fått möjlighet att visa sina uppfinningar.

Det viktigaste är kanske att ge ett tydligt ansvar och möjlighet för enskilda att utveckla alla sina talanger. Vi behöver utveckla olika metoder att stimulera uppfinningsverksamhet.

Vår tids stora förändringar beror på att kreativitet har blivit den viktigaste faktorn i vår ekonomi. Vi värdesätter kreativitet – vi har utvecklat system för att främja och ta vara på den – eftersom den ge upphov till ny teknologi, nya näringar, ny rikedom och många andra positiva ekonomiska effekter.

Richard Florida i *Den kreativa klassens framväxt*

För att utveckla regionens konkurrenskraft behövs ett positivt klimat för kreativitet och innovationer. Under vårt arbete har vi dock erfarit att alltför många idéer idag läggs ner beroende på främst brist på kapital, bristande stöd eller kunskaper om immaterialrätt eller svårigheter att finna partners för att övergå från idé till operativt företagande. Det finns idag också en kraftig obalans i villkoren mellan affärsidéer som skapats inom respektive utanför universitetssfären, vilken hämmar en stor andel av regionens uppfinnare och innovatörer.

Vi menar att hela Stockholm tjänar på att bli bättre på att uppmuntra kreativa idéer och innovativa uppfinnare. För att öka tillgången till riskkapital och stärka stödet till enskilda innovatörer vill vi inrätta en regional innovationsfond. Fler innovatörer bör kunna få stöd till finansiering av patentansökan, vilket kräver komplettering till dagens stöd från Almi. Dessutom bör inrättas en juristjour för stöd i immaterialrättsliga frågor samt innovationsmäklare för att mer effektivt kunna matcha innovatörer med operativa företagare. Insatserna bör hållas samman i ett

program som sätter upp mål för en kraftig ökning av antalet patent hemmahörande i Stockholm

Nollvision för arbetslösheten!

Det är viktigt att arbetsmarknadspolitiken fungerar på ett progressivt sätt i regionen. Egentligen ska ingen i Stockholm behöva gå arbetslös. Alla ska kunna erbjudas arbete, praktik eller utbildning. Det handlar om att erbjuda aktivitet i stället för passivitet.

Den som tillfälligt ställs utan arbete måste ha en trygghet. Det gäller både för anställda och de som vågat ta steget att bli företagare.

Därför måste ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen, som ska fungera som en omställningsförsäkring, vara högre än för närvarande. Samhället bör kunna utlova att 80 procent av alla som omfattas av försäkringen ska få 80 procent av lönen i ersättning vid arbetslöshet. Med en god a-kassa stimuleras omvandling, förändring och dynamik – storstadens livsluft.

Genom Stockholmsandan skapar vi större värden än vad kommuner och privata företag var för sig kan åstadkomma – samverkan ger mervärde.

Stärk mångfalden!

Alla storstadsområden drar till sig människor med olika livsstilar, från olika länder och med olika läggning. Det är en fördel och innebär att vi ska bejaka det mångkulturella, förhindra rasism och främlingsfientlighet och det inskränkta i människors levnadssätt. I stället ska olikheterna främjas och ges plats i staden.

Då måste vi också ta vara på den kompetens som kan växa ur detta. Det gäller inte minst utlandsfödda och deras barn, där många inte får chansen att visa sina förmågor och kunskaper.

Att så inte är fallet idag beror både på etnisk diskriminering och på klassamhället. Stockholm idag är en djupt segregerad stad, där vissa områden präglas av hög arbetslöshet och låga inkomster. Detta sammanfaller också ofta, men inte alltid, med att det där också bor många invandrare. En stad där alla inte får chansen är en stad som inte utnyttjar sin fulla potential. Det är därför samhällets uppgift att utjämna skillnader. I längden är det något som gynnar alla. Detta innebär att en större andel av de offentliga resurserna måste satsas på de områden där arbetslöshet och ohälsa är som störst. I sådana områden är det som allra viktigast att skolan är av hög kvalitet. Stora resurser krävs för att se till att inte elever lämnar skolan med ofullständiga betyg. Det kräver exempelvis mindre elevgrupper och den bästa pedagogiken.

Statistiken visar att invandrare har sysselsättning i betydligt lägre grad än personer födda i Sverige. Bakom detta gömmer sig både det faktum att invandrare har svårare att få ett jobb, och att de har svårare att få de lån de behöver för att starta eller expandera egen verksamhet. Vi vill motverka diskrimineringen på arbetsmarknaden och genomföra särskilda satsningar på att ge personer i områden med hög arbetslöshet tillgång till startkapital.

SÄTT IGÅNG!

Jobbkommissionen i Stockholms uppgift har varit att försöka hitta vägar ut ur den kris som hotar att blomma ut för fullt även i vår region. Vi har valt ett annat angreppssätt än det traditionella. I stället för att stirra oss blinda på elände och arbetslöshetsciffror som ständigt ökar har vi försökt rikta blicken mot åtgärder för att förbättra Stockholm. Det har varit i stort och smått. En del är konkret, annat är bara på idéstadiet.

Vi tror på Stockholms möjligheter. Det gäller att satsa på regionens framtid. För att klara att lyfta den till en nivå den förtjänar att höra hemma krävs målmedvetna insatser, en ökad samverkan och en samfällid vilja. Vi menar att det konkreta arbetet kan börja nu: Sätt igång!

*Bilaga***Följande personer är intervjuade av Jobbkommissionen i Stockholms län**

David S Andersson, AstraZeneca
Eva Arvidsson, Konstfrämjandet
Lotta Axelsson, HSB Stockholm
Carl Bennet, Getinge
Sture Carlsson, Svensk Scenkonst
Sofia Cerne, småföretagare
Madeleine Cesar, fd KK-stiftelsen
Peter Egarth, Stockholms Handelskammare
Olle Ehrlén, NCC
Börje Ekholm, Investor
Anna Ekström, SACO
Kurt Eliasson, SABO
Göran Engso, K-rauta
Annie Eriksson, Svenskt centrum för optometri
Mats Eriksson, M.E. Catering
Pia Forsberg, Huddinge kommun
Benny Fredriksson, Stockholms stadsteater
Svante Hagman, NCC
Elisabeth Hammarstedt, Kommunal
Olle Hammarström, Socialdemokratiska småföretagarföreningen
LiseLott Hansson, LO
Yvonne Helmfrid, svenskt centrum för optometri
Peter Henriksson, Dice
Jenny Huldshiner, Dice
Mats Hulth, Sverigets Hotell- och Restaurangföretag
Christer Jansson, Fastighetsägarna i Stockholm
Mikael Johansson, Södertälje kommun
Lars Karlberg, Travel Education Centre
Sten-Åke Karlsson, Riksbyggen
Ulf Kristersson, Stockholms stad
Anders Lago, Södertälje kommun
Carola Lemne, Praktikertjänst
Inger Lind, Roslagshälsan
Christer Lindberg, ALMI företagspartner
Ulf Lindberg, Almega
Jimmy Lindgren, UC-konsult
Johan Lindholm, Byggettan
Ulf Lindholm, NIHAB
Camilla Littorin, Företagarförbundet
Tore Ljungkvist, Fastighetsägarna i Stockholm
Peter Lundahl, Manpower
Margareta Lundberg, Roslagshälsan
Wanja Lundby-Wedin, LO
Anders Lönnberg, Novartis
Claes Malmros, Rektorsakademin
Roger Mörtvik, TCO

Anna Nedeby, Nyföretagarcentrum
Jens Nordfält, Nordiska detaljhandelshögskolan
Sture Nordh, TCO
Eva Nordmark, SKTF
David Nygårds, Huddinge
Sven-Inge Nylund, Regionplane- och trafikkontor i Stockholms läns landsting
Tobias Olsson, AstraZeneca
Nalin Pekul, Socialdemokratiska kvinnoförbundet
Per Persson, Hotell- och Restauranganställdas Förbund
Ingrid Petersson, AstraZeneca
Mona Sahlin, Socialdemokraterna
Sandro Scocco, ITPS
Lars Sjöström, Virgokonsult
Mikaela Staaf, SACO
Fredrik Svensson, Rektorsakademin
Björn Sävström, Södertälje Industriservice
Sören Söderkvist, Extraknäck
Hidayet Tercan, Zemrete
Michael Treschow, Ericsson
Per Unckel, Länsstyrelsen
Britt Wahlberg, NIHAB
Thomas Wallberg, Unionen
Jacob Wallenberg, Investor
Marcus Wallenberg, SEB
Ossian Wennström, SACO
Anna Wersäll, Stockholms Handelskammare
Inger Wickbom, Nyföretagarcentrum
Anders Vikdahl, AstraZeneca
Klas Zettergren, West Art Communication
Thorsten Åsbjörn, Humlegården
Johan Ödmark, Veritas
Lars Österlind, Hantverksföreningen i Stockholm

Medverkande på idéseminarium den 18 maj

Mats Hulth, SHR
Göran Johnsson, Jobbkommissionen
Carin Jämtin, Oppositionsborgarråd
Camilla Littorin, Företagarförbundet
Anders Lönnberg, Novartis
Pär Nuder, fd. finansminister

Deltagare i fokusgrupper

Sofia Rydberg, Berghs School of Communication och ströjobb
Elin Örn, Stockholms universitet, Arbetsliv och Arbetsmarknad
Rasmus Acking, Fryshusets gymnasium
Magnus Gertentz, Nationalekonomi
Staffan Dickson, journalistik
Veronica Bernt, Stockholms universitet, Nationalekonomi

Tanya Holm, Stockholms universitet, filosofi
Sara Norrevik, Stockholms universitet, Pol. mag.
Miguel de Paul, Hyr en senior, egenföretagare
Hans Olov Dahlberg, arbetslös civilingenjör
Anders Gustavsson, IT-rekrytering, eget företag sedan 2 månader dessförinnan
anställd i samma bransch i 3 år.
Lene Persson Weiss, SOFI, forskningsassistent
Cecilia Ax , Scania, montör, fast anställd i 1,5 år
Moa Hamne, studerar foto och har 3 olika extrajobb: vandrarhem,
marknadsundersökningar, hemtjänst
Frida Engström, studerar på Birkagården, undersköterska i botten
Carl-Fredrik Björkegren, lärling inom bygg, kvalificerad yrkesutbildning Verab
Patrik Henriksson, Universalisering, isoleringsmontör, fast anställd i 7 år
Samuel Asarnej, Hälsometern
Göran Johnsson, Ordförande jobbkommisionen
Lars-Olof Pettersson, Jobbkommisionen och egenföretagare
Carina Olsson, Frisör, egenföretagare
Olle Bratt, högskoleutbildad, arbetslös, lärarvikarie
Sebastian Johansson, har studerat konst, halvtid som ledsagare
Karin Lantz, ABF, ska starta eget inom personalfrågor
Urban Löqvist, Reportrar utan gränser, egenföretagare